

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

I. Να βρείτε τα αντικείμενα στις ακόλουθες φράσεις και να τα διακρίνετε σε άμεσα και έμμεσα

II. Να βρείτε τα απρόσωπα ρήματα και τα υποκείμενα τους και τους κάνετε πλήρη συντακτική αναγνώριση

- 1. Χρή τῆς οὐσίας μεταδίδοναι τοῖς φίλοις*
- 2. Ἐκοινωνήσαν τοῖς συμμάχοις τῆς δόξης*
- 3. Προέταξαν τοὺς ἰππέας τῶν φαλάγγων*
- 4. Χάρις τίκτει τὴν χάριν καὶ ἔρις τὴν ἔριν*
- 5. Χρή τοὺς παῖδας ἀπέχεσθαι τῶν αἰσchrῶν ἀκουσμάτων*
- 6. Ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους.*
- 7. Τοὺς πλουσίους οὐ προσήκει τοὺς πένητας ὑβρίζειν.*

να γραφεί η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

- τῆς κλίμακος
- τῆ φάλαγγι
- τὴν σάρκα
- τοῖς φύλαξι
- τοῦ χάλικος
- τῷ Κύκλωπι
- τὰς χάριτας
- τῆ ἔριδι
- τὰς βλεφαρίδας
- τῆς κηλίδος
- τοῦ κλίματος
- τοῖς τάγμασι
- τὴν ῥίνα
- τῶν πυρήνων
- τοὺς λιμένας
- τῷ πυθμένι
- τῷ γυναικῶν
- τὴν ἀηδόνα
- τοῦ ἄξονος
- τῷ λαμπτήρι
- τὸν αἰθέρα
- τοὺς ἐκλέκτορας

Να κλιθoὺν στο γένος στο οποίο βρίσκονται

- Τοὺς παχεῖς

- τὸ εὐρύ
- τὸν μνήμονα
- ὧ̃ κακοδαίμονες
- τῶν εὐγενῶν
- τοῖς εὐσεβέσι
- τὰ πλήρη
- τὸν πάντα

Να συμπληρωθεῖ ὁ πίνακας με τοὺς ἄλλους χρόνους τῶν ρημάτων στην ἐγκλίση που βρίσκεται τὸ ρῆμα

Ενεστώτας	μέλλοντας	Αόριστος	παρακείμενος
Θύωμεν	Θαυμάσομεν	Βουλεύσαι	Πεφευγότες εἶητε
κρύπτοιτε	Γράψοιμεν	Κωλύσητε	Κεκινδυνευκῶς ἦς
	πράξουσι	Παρεσκεύασας	
		Τελευτήσαιεν	

**Καλές γιορτές!!!
Ανδριάννα Κωστοπούλου**

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

Ο σεβασμός προς τους γονεῖς μέλημα του νόμου Μετάφραση

Ὅποιον τυχόν τολμήσει να χτυπήσει τὸν πατέρα του ἢ τὴ μητέρα του ἢ τὸν πατέρα ἢ τὴ μητέρα αὐτῶν, πρῶτα ὁ πρῶτος τυχῶν ας βοηθήσει καὶ ἀν αὐτός εἶναι μέτοικος ἢ ξένος να καλεῖται σε τιμητικὴ θέση στους ἀγῶνες, ἀν βοηθήσει, ἀν ὅμως δε βοηθήσει να ἀπελαύνεται γιὰ ὅλη του τὴ ζωή ἀπὸ τὴ χώρα· καὶ ἀν δὲν εἶναι μέτοικος ἀλλὰ βοηθήσει, ας ἐπαινεῖται, ἐνῶ ἀν δε βοηθήσει, ας ἐπικρίνεται· καὶ ἀν ἕνας δούλος βοηθήσει, ας κερδίζει τὴν ἐλευθερία του, ἐνῶ ἀν δε βοηθήσει, να μαστιγώνεται με ἐκατὸ χτυπήματα. Καὶ ἀν κάποιος καταδικαστεῖ γιὰ βιαιοπραγία κατὰ τῶν γονέων του,

πρώτα να απελαύνεται για όλη του τη ζωή από την πόλη σε άλλη χώρα και να αποκλείεται από κάθε ιερή τελετή, και, αν γυρίσει από την εξορία, να τιμωρείται με την ποινή του θανάτου. Και εάν κάποιος ελεύθερος φάει μαζί με έναν τέτοιο ή πιει κάτι μαζί του ή έχει οποιαδήποτε άλλη σχέση μαζί του ή συναντώντας τον κάπου έρθει σε επαφή μαζί του με τη θέλησή του, να μη μετέχει σε θρησκευτικές τελετές ούτε να συμμετέχει στην αγορά και γενικά στα θέματα της πόλεως παρά μόνο αφού εξαγνιστεί.

Σχόλια

- ✓ **Οι Νόμοι** είναι ένα ογκώδες διαλογικό έργο, στο οποίο εμφανίζονται να συζητούν ο Σπαρτιάτης Μέγιλλος, ένας Αθηναίος και ο Κρητικός Κλεινίας για τη σημασία και σπουδαιότητα των νόμων. Στην εξέλιξη του έργου γίνεται αναφορά στη σπαρτιατική και κρητική νομοθεσία, στα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια πρότυπη πόλη, στα πολιτικά συστήματα, στον ποινικό κώδικα κ.α. Πολύ πριν από το έργο αυτό είχε γραφεί η περισσότερο θεωρητική **Πολιτεία** στην οποία ο Πλάτων παρουσιάζει την, κατά την άποψή του, ιδανική διάρθρωση μιας πολιτείας.
- ✓ Στο απόσπασμά μας, που θυμίζει τα σύγχρονα νομικά κείμενα με το λιτό και αυστηρό ύφος, ο Πλάτων ορίζει τις ποινές που πρέπει να επιβληθούν σε περίπτωση που κάποιος χειροδικήσει σε βάρος των γονιών του ή των παππούδων του:
 - αν κάποιος καταδικαστεί για βιαιοπραγία σε βάρος των γονιών του, να εξορίζεται από την πόλη, να αποκλείεται από τις θρησκευτικές τελετές και σε περίπτωση που επιχειρήσει να επιστρέψει από την εξορία να θανατώνεται.
 - Όποιος συναναστραφεί άτομο καταδικασμένο για βίαιη συμπεριφορά κατά των γονιών του να μη συμμετέχει στις κοινωνικές, θρησκευτικές, πολιτικές εκδηλώσεις της πόλης, αν πρώτα δεν εξαγνιστεί.
 - Αν κάποιος μέτοικος ή ξένος σπεύσει να βοηθήσει σε περίπτωση που κάποιος χτυπάει τους γονείς του να καλείται σε τιμητική θέση στους αγώνες, ενώ αν δε βοηθήσει να απελαύνεται.
 - Αν κάποιος δούλος βοηθήσει γονείς που ξυλοκοποούνται να κερδίζει την ελευθερία του, ενώ αν δε βοηθήσει να μαστιγώνεται εκατό φορές.
- ✓ Η επιβολή, ωστόσο, ποινής, για ένα θέμα που αφορά στον κλειστό κύκλο μιας οικογένειας θα αποτελούσε σήμερα ιδιαίτερη καταπιεστική πρόβλεψη νόμου. Ο έλεγχος της συμπεριφοράς μας τόσο απέναντι στους γονείς μας όσο και προς τους άλλους συνανθρώπους ακόμη και αν έχει αποτρεπτικό αποτέλεσμα, σε καμία περίπτωση δεν εγγυάται τον αλληλοσεβασμό μεταξύ των ανθρώπων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πιστεύετε ότι η απειλή της θανατικής ποινής (που αναφέρεται στο απόσπασμα) είναι περισσότερο αποτελεσματική από τη φυλάκιση για πρόληψη της παρανομίας και του εγκλήματος;
2. Ερώτηση 3, σελ. 85

Να βρείτε και να γνωρίζετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

Τύπτω =

Φεύγω =

όφλισκάνω δίκην =

εἶργω =

κατέρχομαι =

κοινωνία =

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Πατέρα, μητέρα, τούτων, προεδρίαν, πληγάς, μάστιγι, ἐκών:

να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών

Τύπτειν : να γραφεί το β' ενικό και α' πληθυντικό όλων των χρόνων στην Οριστική, Υποτακτική και Ευκτική Ε.Φ.

Παράλληλο κείμενο

Τα παιδιά να υπακούετε στους γονείς σας σύμφωνα με το θέλημα του Κυρίου· διότι αυτό είναι δίκαιο. Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, που είναι η πρώτη εντολή που περιέχει υπόσχεση, για να ευτυχήσεις και να ζήσεις πολλά χρόνια σε αυτήν τη γη. Και οι πατέρες να μην εξοργίζετε τα παιδιά σας αλλά να τα μεγαλώνετε με παιδεία και νουθεσία Κυρίου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12^η

Τα φαινόμενα απατούν Μετάφραση

Ας υποθέσουμε ότι υπάρχουν δύο κατηγορίες αμαρτωλών, αυτός που τιμωρείται και αυτός που δεν τιμωρείται. Να μη λες ότι αυτός είναι ευτυχισμένος, επειδή πλουτίζει, γδύνει ορφανά και επιτίθεται στις χήρες. Και πράγματι δε νιώθει αδύναμος αλλά αρπάζοντας προοδεύει, απολαμβάνει μεγάλη τιμή και εξουσία και δεν υποφέρει από καμιά ανθρώπινη δυστυχία· αλλά αυτόν να τον θρηνείς πάρα πολύ, γιατί είναι

πραγματικά άρρωστος και δε θεραπεύεται. Αν δεις κάποιον που υποφέρει από υδρωπικία να μην τρέχει στο γιατρό αλλά να κάθεται σε βαρυφορτωμένο με εδέσματα τραπέζι, να μεθά και επιδεινώνει την αρρώστιά του, αυτόν τον θεωρείς ευτυχισμένο ή δυστυχισμένο; Εάν δεις έναν άλλο που πάσχει από υδρωπικία, να απολαμβάνει τις ιατρικές φροντίδες, να αποφεύγει το φαγητό, να παίρνει με υπομονή φάρμακα πικρά, αυτόν δεν το θεωρείς πολύ πιο ευτυχισμένο από εκείνον; Είναι κοινά παραδεκτό· γιατί ο ένας νοσεί και δε θεραπεύεται, ενώ ο άλλος ασθενεί και ωφελείται από τη θεραπεία. Η θεραπεία είναι δύσκολη αλλά ο σκοπός της ωφέλιμος. Έτσι, συμβαίνει και στην παρούσα ζωή.

Σχόλια

- ✓ Ο Ιωάννης γεννήθηκε μεταξύ 344 και 354 μ.χ. Σπούδασε ρητορική, φιλοσοφία, και θεολογία και γνώρισε το μοναχικό βίο. Μεγάλο όπλο του πέραν της παιδείας του ήταν η ρητορική του δεινότητα και ο μαγευτικός του λόγος
- ✓ Ο Ιωάννης Χρυσόστομος συνέθεσε επτά λόγους με τον τίτλο *Εἰς τὸν πτωχὸν Λάζαρον καὶ τὸν πλούσιον*, στους οποίους ανήκει το απόσπασμα της Ενότητας. Σε αυτό το απόσπασμα ο Ιωάννης υποστηρίζει ότι φοβερή είναι η αμαρτία και όχι η τιμωρία, η οποία, μπορεί να είναι επίπονη και σκληρή, αλλά αποτελεί το φάρμακο που θεραπεύει την ψυχή από τις αμαρτίες που την ταλανίζουν. Έτσι, δεν υπάρχει κανένας απολύτως λόγος να καλοτυχίζουμε εκείνος που, αν και διαπράττει αμαρτίες, δεν τιμωρείται, επειδή νοσεί και δεν τυγχάνει της αναγκαίας θεραπείας.

Ερωτήσεις

- Ποιες κατηγορίες αμαρτωλών διακρίνει ο Ιωάννης Χρυσόστομος;
- Ποιες αμαρτίες έχει κάνει ο «μη κολαζόμενος»;
- Γιατί δεν πρέπει να καλοτυχίζουμε αυτόν που μένει ατιμώρητος;
- Με ποιον συγκρίνει τον ατιμώρητο και γιατί;
- Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει;

Λεξιλόγιο

Να βρείτε και να γνωρίζετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

Κολάζω =

Μακάριος =

Νοσέω-ῶ =

Δυναστεία =

Γραμματικές ασκήσεις

οὗτος, χήρας, ἱατρὸν, τέλος, ἰατρείας: να κλιθούν στον ίδιο αριθμό
θεραπεύω, μεθύω, μακαρίζω, ταλανίζω, ἀπολαύω:

- i. να κλιθούν στην Προστακτική Ενεστώτα και Αορίστου
- ii. να γράφει το α' πληθυντικό όλων των χρόνων στην Υποτακτική και Ευκτική Ε.Φ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 12^η

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Να γράψετε το γ' ενικό και β' πληθυντικό της Προστακτικής Παρακειμένου των ρημάτων: *ψηφίζω, κόπτω, φεύγω, θαυμάζω, κρύπτω*
2. Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω προστακτικές και να δώσετε τα αντίστοιχα πρόσωπα Προστακτικής Παρακειμένου:

- **νομίζετε**
- **γραφόντων**
- **πείσον**
- **φυλάξατω**
- **Πραττόντων**
- **Φροντίσατε**

- **Γραψάντων**

-

3. Να συνοδεύσετε τα παρακάτω ουσιαστικά με τους κατάλληλους τύπους των επιθέτων: **πολύς – πολλή- πολύ, μέγας-μεγάλη-μέγα**

- **ταραχών**
- **προτροπάς**
- **θαῦμα**
- **κοπετοῖς**
- **γυναῖκες**
- **οικίας**
- **φίλους**
- **άνθη**
- **άνδρα**
- **ἤθεσι**
- **πόνον**

Δ' ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (σελ. 154)

Και ίσως κάποιον άλλον που είχε μείνει πίσω εξαιτίας της νωθρότητάς του και εμπόδιζε και εσάς που ήσασαν μπροστά και εμάς που ήμασταν πίσω να προχωρούμε χτύπησα με γροθιά, για να μη χτυπηθεί από λόγχη των εχθρών. Γιατί λοιπόν και τώρα είναι δυνατό σε αυτούς, αφού σώθηκαν, να με τιμωρήσουν, εάν έπαθαν από εμένα κάτι άδικο. Και αν αιχμαλωτίστηκαν, ποιο τόσο μεγάλο κακό έπαθαν από έμενα, για να έχουν την αξίωση να με τιμωρήσουν; Απλός είναι ο λόγος, είπε: αν εγώ για καλό τιμώρησα κάποιον, έχω την αξίωση να με τιμωρήσετε, όπως και οι γονείς τιμωρούν για το καλό τους γιους τους και οι δάσκαλοι τα παιδιά· διότι και οι γιατροί καυτηριάζουν και τεμαχίζουν για το καλό του ανθρώπου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13^η

«Η σωστή στάση στο θέμα της τροφής»

Μετάφραση

Καθώς πολλές είναι οι ηδονές, που αναγκάζουν τον άνθρωπο να υποκύψει σε αυτές παρά το συμφέρον του, μου φαίνεται ότι η ηδονή σχετικά με το φαγητό είναι η πιο ακατανίκητη. Διότι με τις άλλες ηδονές ασχολούμαστε σπανιότερα, ενώ αυτήν είναι ανάγκη να τη γευόμαστε κάθε μέρα οπωσδήποτε, με αποτέλεσμα να είναι πολύ περισσότεροι οι κίνδυνοι σε αυτήν την περίπτωση. Διότι αυτός που τρώει περισσότερο από όσο πρέπει σφάλει και αυτός που τρώει λαίμαργα και αυτός που προτιμάει τις πιο ευχάριστες παρά τις πιο υγιεινές τροφές. Είναι επίσης σφάλμα σχετικά με την τροφή και όταν την τρώμε σε λάθος ώρα. Επειδή, λοιπόν, υπάρχουν και άλλα σφάλματα σχετικά με την τροφή, πρέπει κανείς να απέχει από όλα. Και θα μπορεί κάποιος να απέχει από την τροφή, εάν συνηθίσει τον εαυτό του να επιλέγει

την τροφή, όχι για να ευχαριστιέται αλλά για να τρέφεται, όχι για να ευχαριστεί τον οισοφάγο αλλά για να ενδυναμώνει το σώμα. Γιατί ο οισοφάγος έγινε για να χρησιμεύσει ως δίοδος της τροφής και όχι ως όργανο ηδονής και η κοιλιά έχει δημιουργηθεί για τον ίδιο λόγο για τον οποίο έχει δοθεί στο φυτό η ρίζα. Γι' αυτό και αρμόζει να τρώμε, για να ζούμε και όχι για να ευχαριστιόμαστε.

Σχόλια

- ✓ Ο **Ιωάννης Στοβαίος**, ο οποίος διέσωσε αποσπάσματα από το έργο του Μουσωνίου Ρούφου, ήταν συγγραφέας του 5^{ου} αιώνα μ.Χ. και καταγόταν από τους Στόβους της Μακεδονίας.
- ✓ το ανθολόγιο του Στοβαίου περιελάμβανε πάνω από πεντακόσιους συγγραφείς και χωριζόταν σε θεματικές ενότητες. Η αξία του έργου έγκειται στο ότι διασώζει παραθέματα από χαμένα έργα.
- ✓ Ο συγγραφέας υποστηρίζει την άποψη «**Διό και προσήκει έσθιειν ήμιν ίνα ζώμεν, ούχ ίνα ήδώμεθα**». Για το συγγραφέα, λοιπόν, τρεφόμαστε, για να συντηρούμαστε και να ενδυναμώνουμε το σώμα μας και όχι για να αντλούμε ευχαρίστηση από το φαγητό. Για το λόγο αυτό πρέπει να επιλέγουμε εκείνες τις τροφές που μας κάνουν καλό και όχι εκείνες που ευχαριστούν τον οισοφάγο μας.

Ερωτήσεις

- Ποια απόλαυση θεωρείται ακατανίκητη από το συγγραφέα;
- Γιατί είναι πιο επικίνδυνη από τις άλλες;
- Τι θεωρεί ο συγγραφέας αφάλαμα στο θέμα της διατροφής;
- Πώς ορίζει ο συγγραφέας το σκοπό της διατροφής;
- Πώς εκφράζει επιγραμματικά την άποψή του;

Λεξιλόγιο

Να βρείτε και να γνωρίζετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

ήδονή =

όμιλέω-ώ =

πειράομαι -ώμαι =

άμαρτάνω =

έθίζω =

ρόνυμμαι =

προσήκει =

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ήδωνων, συμφέρον, ταύτης, πᾶσαν ημέραν, βρώματα, κατάποσιν, δίοδος: να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών

άμαρτάνει: να κλιθεί στην Προστακτική Ενεστώτα

κατασπεύδων, καθαρεύειν: να γραφεί το β' πληθυντικό πρόσωπο όλων των χρόνων στην Υποτακτική, Ευκτική και Προστακτική Ε.Φ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13^η

Παράλληλο κείμενο

Όσοι βρίσκουν ευχαρίστηση από την κοιλιά έχοντας υπερβεί κάθε όριο στα φαγητά, στα ποτά ή στις σαρκικές ηδονές, για όλους οι ηδονές είναι σύντομες και διαρκούν για λίγο, όσο τυχόν χρόνο τρώνε ή πείνουν, ενώ οι λύπες είναι πολλές. Γιατί εμφανίζεται τούτο, το να επιθυμείς δηλαδή πάντοτε τα ίδια και όταν ικανοποιείται η όποια επιθυμία τους, σύντομα παρέρχεται και η ηδονή και τίποτα ωφέλιμο δεν υπάρχει σε αυτά αλλά η ευχαρίστηση είναι σύντομη και πάλι υπάρχει η ίδια ανάγκη.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά στο β' ενικό Υποτακτικής Μ.Φ. οι εξής ρηματικοί τύποι: **ψηφιζομένους, ονομάζεται, βιάζεται, προστεταγμένους**

2. να σχηματίσετε την Οριστική και Υποτακτική Παρακειμένου Μ.Φ. των εξής ρημάτων: *φυλάττομαι, κρύπτομαι, πλάττομαι*

ΕΝΟΤΗΤΑ 14^η **«Απρόσκλητοι βοηθοί»**

Μετάφραση

Οι Ευβοείς ψαράδες δίνουν στα δελφίνια ίσο μερίδιο από την ψαριά. Και ο τρόπος ψαρέματος είναι ο εξής. Κρεμούν από την πλώρη των πλοιαρίων μικρές κοιλές σχάρες που πάνω τους καίει φωτιά· και είναι διαφανείς, ώστε να προστατεύουν τη φωτιά και να μην κρύβουν το φως. Τα ψάρια, λοιπόν, επειδή φοβούνται τη λάμψη πλησιάζουν επιθυμώντας να μάθουν την αιτία αυτού που τα φοβίζει· έπειτα σαστισμένα κουρνιάζουν μπροστά σε κάποιο βράχο όλα μαζί τρέμοντας από το φόβο τους. Και τα δελφίνια που κολυμπούν κοντά, καθώς φοβίζουν τα ψάρια προς τα έξω τα ωθούν και τα εμποδίζουν να ξεφύγουν. Λοιπόν, εκείνα πιεζόμενα από παντού και κατά κάποιο τρόπο περικυκλωμένα συλλαμβάνονται. Και τα δελφίνια πλησιάζουν σαν να

απαιτούν το μερίδιο από τον κοινό μόχθο που τους οφείλεται για τα ψάρια που πιάστηκαν και οι αλιείς βέβαια πιστοί και ευγνώμονες αποχωρίζονται για χάρη των συντρόφων τους στο ψάρεμα το μερίδιο που αναλογεί σε αυτούς, αν θέλουν και πάλι να τους συντροφεύουν ως απρόσκλητοι σύμμαχοι.

Σχόλια

- ✓ Ο Κλαύδιος Αιλιανός γεννήθηκε γύρω στο 170μ.Χ. Μαθήτευσε στη Ρώμη κοντά στο σοφιστή Παισαρνία από την Καισάρεια και έμαθε την ελληνική γλώσσα.
- ✓ Το κείμενο της ενότητας συνδυάζει το στοιχείο της έκπληξης και την ευχάριστη διήγηση
- ✓ Τα δελφίνια πάντα φιλικά προς τον άνθρωπο βοηθούν τους ψαράδες να ψαρεύουν με το αζημίωτο εξασφαλίζοντας μερίδιο από την ψαριά.

Λεξιλόγιο

Να βρείτε και να γνωρίζετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων

θήρα =

ἄγρα =

ἐξαρτώ =

δέδοικα =

αὐγή =

δέος =

ἀλίσκομαι =

πόνος =

ἀφίσταμαι =

γραμματικές ασκήσεις

ἄλιεις, δελφῖσι, ἄγρα, ἐσχαρίδας, πυρός, διαφανείς, ἰχθύες, δέει, μέρους: να κλιθούν και στους δύο αριθμούς

κρύπτειν, ἠσυχάζουσιν: : να γραφεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο όλων των χρόνων στην Υποτακτική, Ευκτική και Προστακτική Ε.Φ.

Αρίων ήταν θρυλικός [ποιητής](#) και κιθαρωδός της [αρχαίας Ελλάδας](#), που καταγόταν από τη [Λέσβο](#). Φέρεται ότι έζησε στην αυλή του [Περίανδρου](#), τυράννου της [Κορίνθου](#). Θεωρείται επινοητής του [διθύραμβου](#). Σύμφωνα με την αφήγηση του [Ηρόδοτου](#) ([Α, 23-24](#)), ο Αρίων έλαβε μέρος και κέρδισε σε ένα μουσικό διαγωνισμό στη [Σικελία](#). Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού επιστροφής του οι ναύτες συνωμότησαν να σκοτώσουν τον κιθαρωδό και να κλέψουν τα πλούσια έπαθλα. Του έδωσαν το δικαίωμα να επιλέξει ανάμεσα στην αυτοκτονία με την πρέπουσα ταφή στην ξηρά ή να ριχθεί στη θάλασσα και να χαθεί.

Φυσικά καμία από τις δύο προτάσεις δεν άρεσε στον Αρίωνα που ζήτησε την άδεια να τραγουδήσει για τελευταία φορά. Παίζοντας την κιθάρα του, ο Αρίων τραγούδησε έναν ύμνο στον [Απόλλωνα](#), τον [θεό](#) της [ποίησης](#). Το τραγούδι του προσέελκυσε [δελφίνια](#) γύρω από το [πλοίο](#). Στο τέλος του τραγουδιού του ρίχτηκε στη [θάλασσα](#) και σώθηκε χάρη στη βοήθεια ενός δελφινιού που τον μετέφερε με ασφάλεια στο [ακρωτήριο Ταΐναρο](#).

Ο Αρίων συνέχισε στην Κόρινθο με άλλα μέσα και συνάντησε τους ναύτες που προσπάθησαν να τον σκοτώσουν. Ο βασιλιάς, ωστόσο, δεν πίστεψε στην ιστορία του Αρίωνα. Οι ναύτες, όμως, πιστεύοντας ότι ο Αρίων ήταν νεκρός, είπαν στον βασιλιά ότι είχε αποφασίσει να μείνει στην [Ιταλία](#). Τότε εκείνος κατάλαβε πως η ιστορία του Αρίωνα ήταν αληθινή και τιμώρησε τους ναύτες με θάνατο.

Το [1994](#) το βασικό θέμα του μύθου επεξεργάστηκαν οι Βίκραμ Σηθ και Τιμ Ροθ για τη δημιουργία της όπερας «Ο Αρίων και το δελφίνι».

ΕΝΟΤΗΤΑ 14η

Γ΄ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

- Όταν το ονοματικό σύνολο (ΟΣ) ή ρηματικό σύνολο (ΡΣ) μιας πρότασης περιέχει μόνο τους κύριους όρους, η πρόταση ονομάζεται **απλή**
 - Όταν το ονοματικό σύνολο (ΟΣ) ή ρηματικό σύνολο (ΡΣ) μιας πρότασης περιέχει και δευτερεύοντες ή συμπληρωματικούς όρους, η πρόταση ονομάζεται **επαυξημένη**
 - **Οι προσδιορισμοί διακρίνονται σε ονοματικούς και επιρρηματικούς.**
- **οι ονοματικοί** είναι ονόματα ή άλλες λέξεις ή φράσεις που έχουν θέση ονόματος και προσδιορίζουν ονόματα

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ

Ομοιόπτωτοι
Α) ΠΑΡΑΘΕΣΗ -
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ
Β) ΕΠΙΘΕΤ.-
ΚΑΤΗΓΟΡΗΜ.
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Ετερόπτωτοι

ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ

- γεν. διαιρετική: «οὐδείς τῶν ἀνθρώπων.»
- γεν. κτητική: «ὁ οἶκος τοῦ Περικλέους»
- γεν. δημιουργού: «νόμος Σόλωνος»
- γεν. αιτίας: «δίκη κλοπῆς»
- γεν. αξίας ή ποσού: «ἀγρός ταλάντου»

	<p>- γεν.ύλης ή περιεχομένου: «ναός μαρμάρου» -γεν.ιδιότητας: «παίς δέκα ἐτῶν» γεν.υποκειμενική: «ή φροντίς τῆς μητρός» -γεν.αντικειμενική: «νομεύς ἀγέλης» -γενική συγκριτική: «Κῦρος ἐστὶ ἄμεινων τούτου.» <u>ΣΕ ΔΟΤΙΚΗ:</u> -αντικειμενική: με ονόματα που δείχνουν ισότητα, ταυτότητα, ομοιότητα/κοινότητα, μίξη/ακολουθία, ευπειθεια (φίλος/ἐχθρός/ ὠφέλιμος, εὐπειθής/ἀκόλουθος/ὑπήκοος/ὄμοιος/ἴσος) -αναφοράς: με ονόματα που δεν ανήκουν στις προαναφερθείσες κατηγορίες: «Κῦρος ἐστὶ ὑπέρτερος τῷ πεζῷ» <u>ΣΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ</u> -αναφοράς: συνήθως οι λέξεις: τὸ ὄνομα/τόν ἀριθμόν/τό μήκος/τό πλάτος</p>
--	--

*Ο ΚΑΤ'ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΘΕΣΗ
Η'ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ.

*Ο ΚΑΤ'ΕΠΙΘΕΤΟ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ
Η'ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.

ΠΑΡΑΘΕΣΗ Η'ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

Όταν πηγαίνω από το ειδικό στο γενικό έχω ΠΑΡΑΘΕΣΗ.

Π.χ. «Δαρείος, ὁ βασιλεύς ἐκέλευσε ταῦτα»

Όταν πηγαίνω από το γενικό στο ειδικό έχω ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ.

Π.χ. « ὁ βασιλεύς , Δαρείος ἐκέλευσε ταῦτα.»

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ –ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Λέγω ότι έχω ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ,όταν βρω **χωρίς άρθρο** τα:

ΠΑΣ/ΑΠΑΣ/ΟΛΟΣ/ΑΚΡΟΣ/ΜΕΣΟΣ/ΕΣΧΑΤΟΣ/ΑΥΤΟΣ/ΜΟΝΟΣ/ΕΚΑΣΤΟΣ.

Λέγω, επίσης, ότι έχω ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ,όταν προηγείται άναρθρο επίθετο και έπεται έναρθρο ουσιαστικό.

Π.χ. «ἀγαθοὶ οἱ ἄνδρες τιμῶνται.» Στις λοιπές περιπτώσεις, δηλ. με επίθετα, επιθ.μετοχές, αριθμητικά και αντωνυμίες, έχω ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ.

- **οι επιρρηματικοί** είναι κυρίως τα επιρρήματα αλλά και κάθε άλλο λεκτικό σύνολο που έχει επιρρηματική σημασία και προσδιορίζει κυρίως το ρήμα (επί + ρήμα) αλλά και άλλους όρους της πρότασης (επίθετο, επίρρημα, αριθμητικό, αντωνυμία)

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

ΩΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ:

Α)επιρρήματα: καλῶς/σωφρόνως/ ἀγαθῶς κ.α.

Β)επιρρηματικές μετοχές: χρονικές, αιτιολογικές, τελικές κ.α.

Γ)εμπρόθετα: δηλ. προθ.+πλάγια πτώση ονόματος

Δ)δευτερεύουσες επιρρ.προτάσεις: αιτιολογικές, χρονικές, υποθετικές κ.α.

Ε)πλάγιες πτώσεις ονόματος από τις οποίες:

➤ η γενική δηλώνει:

- ΧΡΟΝΟ: «ταύτης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη.»
- ΑΙΤΙΑ(με ψυχικού πάθους ή δικαστικά ρήματα στα οποία η γενική είναι συγχρόνως έμμεσο αντικείμενο και γεν. της αιτίας. « ἔθαύμασα σε τοῦ τρόπου.»/ «διώκω σέ ἄσεβείας»
- ΑΞΙΑ Η'ΠΟΣΟ: «πωλῶ τόν ἀγρόν ταλάντου.»
- ΑΝΑΦΟΡΑ: «Σωκράτης πῶς ἔχει τῆς παιδείας;»

➤ η δοτική δηλώνει:

- ΧΡΟΝΟ «ταυτῆ τῆ νυκτί»
- ΤΟΠΟ
- ΤΡΟΠΟ/ΜΕΣΟ/ΟΡΓΑΝΟ «ή ψυχή τρέφεται τοῖς μαθήμασιν.»
- ΣΥΝΟΔΕΙΑ
- ΠΟΣΟ
- ΑΙΤΙΑ «Χαίρω τῆ νίκη.»
- ΑΝΑΦΟΡΑ

➤ η αιτιατική δηλώνει:

- ΧΡΟΝΟ (συνήθως οι αιτιατικές: ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ/ΤΟ ΛΟΙΠΟΝ/ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΝ/ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΝ)
- ΤΟΠΙΚΗ Η'ΧΡΟΝΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ : «οἱ σπονδαὶ ἐνιαυτόν ἔσσονται.»
- ΤΡΟΠΟ «ἐλθέ τήν ταχίστην.»
- ΑΙΤΙΑ/ΣΚΟΠΟ(ΤΙ/Ο, ΤΙ/ΤΟΥΤΟ/ΤΑΥΤΑ)
- ΑΝΑΦΟΡΑ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να χαρακτηριστούν οι υπογραμμισμένοι ονοματικοί προσδιορισμοί

- ✓ Δαρείος, ο βασιλεύς ἦλθεν
- ✓ ἡ ἀρχή τοῦ βίου
- ✓ ὁμοίως ἐκείνῳ ἐφιλοσόφουν
- ✓ κηδεστής γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος
- ✓ ὁ παῖς μου, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα
- ✓ ὁ σοφός ἀνήρ
- ✓ ἡ τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια
- ✓ πᾶσαν ὑμῖν τήν ἀλήθειαν ἐρῶ
- ✓ τέμνει ὄξει τῷ πελέκει
- ✓ ὀκτῶ σταδίων τεῖχος
- ✓ νόμος Σόλωνος
- ✓ ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν

ΕΝΟΤΗΤΑ 15^η

Ομοιοπτωτοί ονοματικοί προσδιορισμοί

οι ονοματικοί είναι ονόματα ή άλλες λέξεις ή φράσεις που έχουν θέση ονόματος και προσδιορίζουν ονόματα

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ	
Ομοιόπτωτοι Α) ΠΑΡΑΘΕΣΗ - ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ Β) ΕΠΙΘΕΤ.- ΚΑΤΗΓΟΡΗΜ. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ	Ετερόπτωτοι ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ - γεν. διαιρετική : «οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων.» - γεν. κτητική : «ὁ οἶκος τοῦ Περικλέους» - γεν. δημιουργού : «νόμος Σόλωνος» - γεν. αιτίας : «δίκη κλοπῆς» - γεν. Αξίας ή ποσού : «ἀγρός ταλάντου» - γεν. ύλης ή περιεχομένου : «ναός μαρμάρου»

-γεν.ιδιότητα: «παῖς δέκα ἐτῶν»
γεν.υποκειμενική: «ἡ φροντίς τῆς μητρὸς»
-γεν.αντικειμενική: «νομεύς ἀγέλης»
-γενική συγκριτική: «Κῦρος ἐστὶ ἀμεινων τούτου.»
ΣΕ ΔΟΤΙΚΗ:
-αντικειμενική: με ονόματα που δείχνουν
ισότητα, ταυτότητα, ομοιότητα/κοινότητα, μίξη/ακολουθία, ευπείθεια
(φίλος/ἐχθρός/ ὠφέλιμος, εὐπειθής/ἀκόλουθος/ὑπήκοος/ὄμοιος/ἴσος)
-αναφοράς: με ονόματα που δεν ανήκουν στις
προαναφερθείσες κατηγορίες:
«Κῦρος ἐστὶ ὑπέρτερος τῷ πεζῷ»
ΣΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ
-αναφοράς: συνήθως οι λέξεις: τό ὄνομα/τόν ἀριθμόν/τό μήκος/τό
πλάτος

*Ο ΚΑΤ'ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΘΕΣΗ Η'ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ.

*Ο ΚΑΤ'ΕΠΙΘΕΤΟ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ Η'ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ.

ΠΑΡΑΘΕΣΗ Η'ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

Όταν πηγαίνω από το ειδικό στο γενικό έχω ΠΑΡΑΘΕΣΗ.

Π.χ. «Δαρείος, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε ταῦτα»

Όταν πηγαίνω από το γενικό στο ειδικό έχω ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ.

Π.χ. « ὁ βασιλεὺς , Δαρείος ἐκέλευσε ταῦτα.»

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ –ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Λέγω ότι έχω ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ,όταν βρω **χωρίς άρθρο** τα:

ΠΑΣ/ΑΠΑΣ/ΟΛΟΣ/ΑΚΡΟΣ/ΜΕΣΟΣ/ΕΣΧΑΤΟΣ/ΑΥΤΟΣ/ΜΟΝΟΣ/ΕΚΑΣΤΟΣ.

Λέγω, επίσης, ότι έχω ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ, όταν προηγείται άναρθρο επίθετο και έπεται έναρθρο ουσιαστικό.

Π.χ. «ἀγαθοί οἱ ἄνδρες τιμῶνται.» Στις λοιπές περιπτώσεις, δηλ. με επίθετα, επιθ.μετοχές, αριθμητικά και αντωνυμίες, έχω ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς που υπάρχουν στα επόμενα παραδείγματα:

α) Σόλων ὁ νομοθέτης καὶ ποιητῆς εἰς Αἴγυπτον ἔπλευσε καὶ πολλὰς ἄλλας χώρας περιηγήσατο.

β) Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τοὺς στρατηγούς συνεκάλεσε, Παρμενίωνα, Κλεῖτον καὶ Φιλῶταν.

γ) Δερκυλίδας ἔλαβε (=κατέλαβε) Κεβρῆνα, χωρίον (=τοποθεσία) ἰσχυρόν.

δ) Ἀλκιβιάδης τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τὰς Ἀθήνας, ἠδίκησε.

ε) Τὸν ἐν Μαραθῶνι νικητὴν, τὸν Μιλτιάδην, χρήμασιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐζημίωσαν (=τιμώρησαν με χρηματικό πρόστιμο).

στ) Ἀναξαγόρας, ὁ φιλόσοφος Περικλέα, τὸν στρατηγὸν ἐπαίδευσεν.

ζ) Οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι τὸν ἡγεμόνα δῶρα δόντες, ἵππον καὶ ξίφος.

η) Μεγίστου κακοῦ ἀπηλλάγησαν οἱ παῖδες, πονηρίας.

θ) Κῦρος ἔστησε τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης.

ι) Ἀρίων, ὁ κιθαρῳδὸς παρὰ Περιάνδρῳ διέτριψε.

ια) Φύσεως κακῆς σημεῖόν ἐστὶν ὁ φθόνος.

ιβ) Αἱ Σειρήνες τοὺς ναύτας ἐφθειρον ἠδέσι λόγοις.

ιγ) Σοφοῦ ἀνδρός ἐστὶ μὴ τοῖς λόγοις πιστεύειν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων τὸν σαφῆ φίλον καὶ τὸν ψευδῆ κρίνειν.

ιδ) Δημοσθένης καὶ Ἴσοκράτης ἐνδοξότατοι καὶ δεινότατοι ῥήτορες ἦσαν.

2. Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τους ομοιόπρωτους ονοματικούς προσδιορισμούς των παρακάτω προτάσεων.

- Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς, ὠνομάσθη μέγας.
- Μόνοι οἱ θεοὶ ἄνευ λύπης διάγουσιν.
- Βασιλεύει ἐν Ἄδῃ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Διὸς, Πλούτων.
- Τὸν Μιλήσιον ληστήν, Θεόπομπον, Λύσανδρος εἰς Λακεδαίμονα ἔπεμψεν.
- Ὅμηρος, ὁ ποιητής, Ἕλληνας ἦν.
- Λυκοῦργος λιτότητα ἡξίου παρὰ πάντων Λακεδαιμονίων.
- Ὁ μέλας ζωμὸς τροφήν τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεῖχε.
- Ἀστυάγης Κῦρον, τὸν τῆς θυγατρὸς υἱόν, καλῶ ἱματίῳ ἐνέδυσεν.
- Οἱ ἐχθροὶ κατέκαυσαν τὰς ναῦς ἐρήμους.
- Κατέλαβον τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πόλιν μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον.
- Κῦρος ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν, Ἀρταξέρξην, ἐπορεύετο.
- Βραχεῖα ἡδονὴ τίκτει μακρὰν λύπην.
- Περικλῆς ἐγένετο μαθητὴς τούτων, Ἀναξαγόρου καὶ Δάμωνος.
- Μιλτιάδης ὁ στρατηγὸς υἱὸς σκυτοτόμου ἦν. –
- Ὁ κοινὸς ἰατρὸς θεραπεύσει σε, χρόνος.
- Δημοσθένης, ὁ ῥήτωρ, καὶ Πλάτων, ὁ φιλόσοφος, Ἀθηναῖοι ἦν.
- Ἄλκηστις μόνη ἠθέλησεν ὑπὲρ τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς ἀποθανεῖν.
- Ἐμάχοντο μεγάλη τῆ προθυμία.
- Ὁ ὀπλίτης φέρει ὀξύτατον ξίφος.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

2. Να βρείτε τους κύριους όρους και τους προσδιορισμούς στις παρακάτω προτάσεις και να χαρακτηρίσετε τους προσδιορισμούς (ονοματικοί ή επιρρηματικοί).

- α. Κύρος, ὁ βασιλεύς, ἐμάχετο Δαρείω.
- β. Μιμηταὶ τῶν προγόνων βουλόμεθα γενέσθαι.
- γ. Ἡ Πάραλος ἔπλευσε εἰς τὰς Ἀθήνας βοηθήσουσα.
- δ. Ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων σοφοὶ εἰσι.
- ε. Λέγω ὑμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.
- στ. Τούτων αἴτιος Σωκράτης ἐστί.
- ζ. Πολλοὶ ἀπέθανον λιμῶ.
- η. Οἱ ἰατροὶ ὠφέλιμοι τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶ.
- θ. Χαίρω ὅτι εὐδοκίμεῖς.
- ι. Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν.
- ια. Θεραπεύσει σε ὁ κοινὸς ἰατρός, χρόνος.
- ιβ. Οὐ καταισχυνῶ (=δεν θα ντροπιάσω) ὄπλα τὰ ἱερά.
- ιγ. Κύρος ὠρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων ἐπὶ Μίλητον.
- ιδ. Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀφίκοντο εἰς Σάμον.

3. Να εντοπίσετε στις παρακάτω προτάσεις τους ονοματικούς προσδιορισμούς και να τους χαρακτηρίσετε (ομοιόπτωτοι ή ετερόπτωτοι).

- α. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ τῶν Ἀθηναίων.
- β. Ὁ Ἄσωπὸς δύο μὲν παῖδας εἶχεν, εἴκοσι δὲ θυγατέρας.
- γ. Ἡρακλῆς ἰδρύσατο βωμὸν Πέλοπος.
- δ. Οἰκίαν ἐκτήσατο δύο ταλάντων.
- ε. Ἀφικόμεθα εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων, τὴν Σχερίαν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 15^η

Η Αθήνα προπύργιο της Ευρώπης Μετάφραση

Επειδὴ ἦταν καλοὶ καὶ εἶχαν κοινὲς ἀντιλήψεις οἱ πρόγονοι τῶν νεκρῶν που κείτονται ἐδῶ ἔκαναν ἔργα πολλὰ, ωραία καὶ αξιοθαύμαστα ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων κληροδότησαν αείμνηστα καὶ μεγάλα μνημεῖα νίκης χάρι

στην ανδρεία τους. Διότι μόνοι για χάρη όλης της Ελλάδας ανεξαιρέτως διακινδύνευσαν μπροστά σε πολλές χιλιάδες βαρβάρων. Γιατί ο βασιλιάς της Ασίας ελπίζοντας ότι θα υποδουλώσει και την Ευρώπη έστειλε πεντακόσιες χιλιάδες στρατό. Και επειδή πίστεψαν ότι, αν αυτήν την πόλη με τη θέλησή της έκαναν φίλη ή εάν την υπέτασσαν παρά τη θέλησή της, θα εξουσίαζαν εύκολα τους περισσότερους Έλληνες, αποβιβάστηκαν στο Μαραθώνα, επειδή πίστεψαν ότι έτσι οι Έλληνες θα ήταν εντελώς αβοήθητοι, αν αποτολμούσαν την επίθεση, ενώ ακόμα οι Έλληνες θα διαφωνούσαν. Ακόμη αυτοί είχαν σχηματίσει τέτοια εντύπωση για την πόλη από τα προηγούμενά της έργα, ώστε, αν έκαναν επίθεση πρώτα σε άλλη πόλη, θα πολεμούσαν και εκείνους και τους Αθηναίους· διότι πρόθυμα θα έρχονταν, για να βοηθήσουν τους αδικημένους.

Σχόλια

- ✓ Ο Λυσίας ήταν ρήτορας και λογογράφος. Το έργο του, πέρα από το ότι φωτίζει πλευρές του δημοσίου και ιδιωτικού βίου στην Αθήνα του 5^{ου} αιώνα π.Χ. ξεχωρίζει για την επιδέξια χρήση της αττικής γλώσσας και για τη δεξιοτεχνία με την οποία ο λογογράφος προσαρμόζει το λόγο του στην προσωπικότητα του ομιλητή (ηθοποιία).
- ✓ Η πατρότητα και η αυθεντικότητα του *Επιταφίου* αμφισβητούνται. Ο λόγος εικάζεται ότι εκφωνήθηκε υπέρ των πεσόντων στον Κορινθιακό πόλεμο, ενώ πολλοί ερευνητές εκφράζουν την άποψη ότι πρόκειται για καθαρά λογοτεχνικό προϊόν, πιθανότατα μια ρητορική άσκηση.
- ✓ Οι *επιτάφιοι λόγοι* είναι επικήδειοι λόγοι που εκφωνούνταν από επιφανή άνδρα και είχαν σκοπό να τιμήσουν τους νεκρούς του πολέμου.
- ✓ Η μεγαλοπρέπεια του επιταφίου λόγου πηγάζει τόσο από την επιλογή συναισθηματικά φορτισμένων λέξεων (*πολλά μὲν καλά καὶ θαυμαστά, αείμνηστα δὲ καὶ μεγάλα*) όσο και μέσα από τις εικόνες που υποβάλλει ο ρήτορας στο μυαλό του ακροατή (π.χ. ότι μόνο οι Αθηναίοι κινδύνευσαν πολεμώντας εναντίον εκατοντάδων χιλιάδων βαρβάρων, ότι οι Αθηναίοι συνηθίζουν να βοηθούν κάθε πόλη που αδικείται)

Ερωτήσεις

- Με ποια φράση περιγράφεται η γενναιότητα των Αθηναίων;
- Τι νόμιζαν οι Πέρσες ότι θα αντιμετώπιζαν στο Μαραθώνα και γιατί;
- Γιατί η Αθήνα θεωρήθηκε από τους Πέρσες πόλη- κλειδί για τα σχέδιά τους στην Ευρώπη, σύμφωνα με το κείμενο;

Λεξιλόγιο

Να βρείτε και να γνωρίζετε τη σημασία των ακόλουθων λέξεων του κειμένου

Φρονέω-ῶ =

Καταλείπω =

Δουλώω- ῶ =

ἡγοῦμαι =

έκων =

ἄκων =

ἄρχω =

δόξα =

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Τρόπαια, άπάσης τῆς Ελλάδος, βασιλεύς, μυριάδας, πόλιν, πόλεως, τοιαύτη δόξα: να κλιθούν και στους δύο αριθμούς

ἤργασαντο : να κλιθεί η Υποτακτική Ενεστώτα, Αορίστου και Παρακειμένου μ.φ.

διεκινδύνευσαν, ελπίζων, ἄρξεν, νομίσαντες: να γραφεί το β' ενικό όλων των χρόνων στην Οριστική, Υποτακτική, Ευκτική, Προστακτική Ε.Φ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 15^η

Παράλληλο κείμενο, σελ. 156

Γι' αυτό αξίζει να επαινούμε τους άνδρες που ναυμάχησαν τότε, επειδή δηλαδή διέλυσαν το φόβο που κατείχε τους Έλληνες και έπαυσαν να φοβούνται το πλήθος των πλοίων και των ανδρών. Και από τους δύο αυτούς, τους Μαραθωνομάχους και τους Σαλαμινομάχους, συμβαίνει να διδάχτούν οι άλλοι Έλληνες από τους μεν στις μάχες της ξήρας και από τους άλλους στις ναυμαχίες, αφού έμαθαν και συνήθισαν να μη φοβούνται τους βαρβάρους.

**«ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

ΤΕΣΤ ΣΤΟΥΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥΣ

Να αναγνωριστούν συντακτικά οι υπογραμμισμένοι ονοματικοί προσδιορισμοί στις ακόλουθες προτάσεις.

1. Ἡ κρίσις τῶν θεῶν σοφὴ ἐστίν.
2. Ἀφικνοῦνται εἰς Κερασοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ.
3. Ἀτρέως υἱοὶ ἤγον Ἀχαιοὺς ἐπὶ Τροίαν.
4. Ἡ Ἀρετὴ ἀπλήν τὴν ἐσθῆτα ἔφερεν.
5. Εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀφίκται.
6. Ἐγὼ οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τούτους χειρίστους ἄνδρας ἡγοῦμαι.
7. Καὶ δύο τὰ πάντων ἐστὶ κυριώτατα ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει, νοῦς καὶ λόγος.
8. Ἄγαλμα λίθου τῷ θεῷ ἐποίησεν.
9. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἐγένετο.
10. Ἔδωκε αὐτῷ νόμισμα χρυσοῦ.
11. Οὗτός ἐστι μεγαλοφρονότατος τῶν ποιητῶν, Ὅμηρος.
12. Ἀγαθός ὁ ἵππος ἐκκομίζει τὸν σῆτον.
13. Οὐδεὶς ἔνοχος ἐστὶ δειλίας.
14. Λεύκιππος, Οἰνομάου παῖς, εἰς ἐπιθυμίαν ταύτης ἦλθεν.
15. Ἡ νίκη τῶν βαρβάρων ἐφόβησεν τοὺς Ἕλληνας.
16. Εἰμὶ ἐξ Ἀθηνῶν, πόλεως μεγίστης.
17. Στέργει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.
18. Οἱ ὀλίγοι κτείνουσι τὸν Πειθίαν καὶ ἄλλους ἐξήκοντα τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἰδιωτῶν.
19. Θάνατός ἐστι κοινὸς πᾶσιν ἀνθρώποις.
20. Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἐπὶ πολὺ ἐν Ἀθήναις ἴσχυσαν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 17^η

*Το πάθημα των ερωδιών
Μετάφραση*

Οι ερωδιοί είναι πάρα πολύ αγαπημένα πουλιά στους ανθρώπους και φανερώνουν από πριν την καλοκαιρία και την κακοκαιρία, κυρίως προς εκείνο το μέρος, από όπου ενδεχομένως πρόκειται να πνεύσει πάρα πολύ σφοδρός άνεμος γέροντας προς τα κάτω τα κεφάλια τους στο στήθος. Ένας ναύτης, βέβαια, δε θα σκότωνε ποτέ με τη θέλησή του ερωδιό, επειδή είναι κοινή πεποίθηση ότι προλέγουν στους ψαράδες στη θάλασσα, όσα προλέγουν τα γεράκια στους κυνηγούς στην ξηρά. Και λένε ότι αυτοί, και όταν υπήρχε μία μόνο τροφή για όλα τα πουλιά, πρώτοι βρίσκανε την τροφή μέσα από τα νερά, και ότι από αυτούς διδάχθηκαν όλα τα υπόλοιπα πουλιά· και επειδή υπερηφανεύτηκαν για το εύρημά τους και ισχυρίστηκαν ότι ούτε ο ίδιος ο Ποσειδώνας δεν μπορούσε να συναγωνιστεί μαζί τους στο κολύμπι, λένε ότι έχασαν την τέχνη τους, επειδή ο θεός οργίστηκε.

Ερώτηση

Γιατί οι ερωδιοί είναι *φίλτατοι* για τους ανθρώπους;

Γραμματικές ασκήσεις

έρωδιοί, χειμώνα, μέρος, στήθεσι, ναύτης, άλιεῦσι, θαλάττη, θηραταῖς, ίερακες, ύδάτων, πάντας, νήξεως: να κλιθούν στις πλάγιες πτώσεις και των δύο αριθμών

πιστεύονται: να γραφεί το β' πληθυντικό πρόσωπο στην Οριστική, Υποτακτική, Ευκτική, Προστακτική όλων των χρόνων Μ.Φ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 17^η

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΙ

1. Να υπογραμμίσετε τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να προσδιορίσετε τη σημασία τους:

- Ουδέμιαν ήμεραν άδακρυτι διάγομεν.
- Βραδέως βουλεύου, έπιτέλει δέ ταχέως τὰ δόξαντα.

- Δημάδης εὐδοκίμησεν εἰπὼν ὅτι δι' αἵματος οὐ διὰ μέλανος τοὺς νόμους ὁ Δράκων ἔγραψεν.
- Ἐρμῆς, γνῶναι βουλόμενος ἐν τίνι τιμῇ παρὰ ἀνθρώποις ἐστί, ἤκεν εἰς ἀγαματοποιοῦ ἑαυτὸν εἰκάσας ἀνθρώπῳ.
- Ὁ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν ἰδίων οὐδέποτε βουλεύσεται καλῶς περὶ τῶν ἀλλοτρίων.
- Οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθον πολεμήσοντες Κορινθίους.
- Οἱ Ἕλληνες θέρους ἐπολέμουν.
- Τὰ ἐν τοῖς ὄπλοις πλεονεκτήματα τύχη καὶ καιρῷ κρίνεται πολλακίς.
- Ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου.
- Ἔχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον.
- Κῦρος πολλὰς προφάσεις ἠύρισκεν, ἵνα ὑμᾶς ἀπαρασκεύους λάβοι.
- Στρατὸς ἦν πρὸ τῶν πυλῶν.
- Σπεῦδε βραδέως.
- Ἀθηναῖοι λιμῷ ἀπέθανον.

2. Να βρείτε το εἶδος των εμπρόθετων προσδιορισμῶν

1. Οὐ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελίᾳ αἰ τοιαῦται σύνοδοι ἦσαν.

2. Καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἐκατέρων.
3. Οἱ προφύλακες οὐκ εἰσαφῆκαν αὐτοὺς πρὸ ἡμέρας.
4. Ὁ ὄχλος κατὰ θεὰν ἦκε.

5. Καὶ ταῦτα εἶπεν οὐ δι' ὀργήν.
6. Ἄχρι τῆς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ ἐκατέρα ἐσέχει.
7. Θεῖός μοι ὄνειρος ἦλθε διὰ νύκτα.
8. Κήρυκας ἔπεμπψε περὶ σπονδῶν.
9. Ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλὰ ἀπὸ ξυμβάσεως.
10. Τὶ δεῖ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ ταῖς φύσεως συμφοραῖς.

3. Στις παρακάτω προτάσεις να εντοπίσετε τους εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να δηλώσετε τη σημασία τους.

1. Ἐβουλεύοντο περὶ τῆς σωτηρίας.
2. Μακάριοι εἰσὶν οἱ πολεμήσαντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος.
3. Οἱ ἐχθροὶ ἀπεχώρησαν διὰ θαλάσσης.
4. Ἐτελεύτησεν ἐκ τοῦ τραύματος.
5. Ἀλέξανδρος ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν.
6. Πολλοὶ ἔπραξαν παρὰ τὰς ἐντολάς.
7. Δι' αἵματος ὁ Δράκων τοὺς νόμους ἔγραψεν.
8. Πολλοὶ τῶν ρητόρων ἐκ Σικελίας ἤλθον.
9. Ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ἦν.
10. Οἱ γεωργοὶ πολλὰ ἐπιτηδεύουσιν (= ἔχουν πολλές ασχολίες) πρὸ τοῦ χειμῶνος.
11. Οἱ πρέσβεις ἀπεχώρησαν διὰ τάχους.
12. Οἱ πολῖται παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν.
13. Εἰσήλθον εἰς τὴν Θήβαν σὺν ὄπλοις.

3. Να αναγνωρίσετε τους υπογραμμισμένους εμπρόθετους προσδιορισμούς

οὐκ οἶσθα τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι οὗτοι ἄριστοὶ εἰσι;

συμβαίνει γὰρ τὸν Λεωσθένους ἔπαινον ἐπὶ ταῖς μάχαις ἐγκώμιον τῶν ἄλλων πολιτῶν εἶναι

τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἔδωκαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων

Χαλεπὸν μὲν ἴσως ἐστὶ τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις ὄντας πάθεισι παραμυθεῖσθαι

εὐδαίμονές γεγόνασι κατὰ πάντα

οἱ ἔπαινοι παρὰ τῶν Ἑλλήνων παῖδες αὐτῶν ἀθάνατοι ἔσονται

ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἐσκόπου ἐλθόντες

ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς μεθ' ὅπλων πανδημεί

ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς μεθ' ὅπλων πανδημεί

τίνος εἵνεκα ταῦτ' ἔπραττεν ὁ Φίλιππος

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΣΧΑ
Να συμπληρωθούν οι πίνακες

Ενεργητική φωνή Οριστική

Ενεστώτ. λείπω	Παρατατ. ῥίζω	Μέλλοντας κλέπτω	Αόριστος συντρίβω	Παρακ. διαγράφω	Υπερσυντ. ἀποκαλύπτω

Ενεργητική φωνή Υποτακτική

Ενεστώτας λείπω	Αόριστος διατάσσω	Παρακείμενος Συνταράττω

Ενεργητική φωνή Ευκτική

Ενεστώτας λείπω	Μέλλοντας παρατάσσω	Αόριστος διακόπτω	Παρακείμενος ταράττω

Ενεργητική φωνή Προστακτική

Ενεστώτας διαφέρω	Αόριστος βλάπτω	Παρακείμενος διακηρύττω

Μέση φωνή Οριστική

Ενεστώτ. λείπομαι	Παρατατ. ῥίζομαι	Μέλλοντας κλέπτομαι	Αόριστος συντρίβομαι	Παρακ. διαγράφομαι	Υπερσυντ. ἀποκαλύπτομαι

--	--	--	--	--	--

μέση φωνή Υποτακτική

Ενεστώτας ψεύδομαι	Αόριστος διατάσσομαι	Παρακείμενος Συνταράττομαι

μέση φωνή Ευκτική

Ενεστώτας λείπομαι	Μέλλοντας παρατάσσομαι	Αόριστος διακόπτομαι	Παρακείμενος ταράττομαι

μέση φωνή Προστακτική

Ενεστώτας διαφέρομαι	Αόριστος διαλογίζομαι	Παρακείμενος διακηρύττομαι

Καλό Πάσχα !!!

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. Να συμπληρωθεί ο πίνακας

οριστική	υποτακτική	ευκτική	προστακτική	απαρέμφατο	μετοχή
Φυλάττεις Διώκει					

ἐταράξατε θύσουσι ἤλλαξαν ἐλέγχετε ἐβλάψαμεν ἐρρίφατε εἶ γράφουσι πέπραχας λέγει ἠῦρισκον ἐκεκηρύχασαν					
---	--	--	--	--	--

2. Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην Προστακτική

ἤκουσας
 ἀνεγράψατε
 διαλύετε
 διαπεφύλαχε
 διδάσκεις

λούουσι
 ἀναβλέπεις
 κεκρύφασι
 διεβούλευσαν

3. Να συμπληρώσετε τον πίνακα

οριστική	υποτακτική	ευκτική	προστακτική
Πραξόμεθα	Παύσωνται	ἰδρύσαιο	Βλάπτου
Κηρύσσετε	Ψεύσησθε	ἐλπίσοιμεν	Τέτριφθε
ἤθροισας	διώξης	ὀρίσαιεν	Τριψόντων
ἐκρύψατε	τρέπωσι		ἀλλαξάτω

4. Να συμπληρώσετε τον πίνακα

ενεστώτας	Παρατατ.	μέλλοντας	αόριστος	Παρακείμεν.	Υπερσυντελ.
Τοξεύοιτε	ἐρριπτες	πείσουσι	ἀλλάξαιμι	ἐστρατευκότες ῶμεν	

παύοιεν					έκεκελεύει
---------	--	--	--	--	------------

5. Να αντιστοιχίσετε τους ρηματικούς τύπους της στήλης Α' με τις σωστές γραμματικές αναγνωρίσεις της στήλης Β'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
παῦσον τεταχέναι πράξαιεν πρεσβευόντων διώξοιτε κεκελευκώς εἶην διώξων ἤλπίζετε	Α' εν. ευκτ. Παρακ. Γ' πληθ. ευκτ. Αορ. Β' πληθ. Παρατ. Β' εν. προστ. αορίστου Μετοχή μέλλοντα αρσεν. Γένους Γ' πληθ. προστ. ενεστ. Απαρέμφατο παρακ. Β' πληθ. ευκτ. μέλλοντα

6. Να σχηματίσετε τους τύπους των ρημάτων οι οποίοι ζητούνται μέσα σε παρένθεση

Παιδεύω (γ' πληθ. οριστ. Ενεστ.)
 ἐλπίζω (α' εν. οριστ. Παρατ.)
 πράττω (α' πληθ. οριστ. Μέλλοντα)
 τρίβω (β' εν. οριστική Αορ.)
 γράφω (β' πληθ. οριστ. Παρακ.)
 τοξεύω (β' εν. υποτ. ενεστ.)
 κρύπτω (α' πληθ. υποτ. Αορ.)
 λέγω (γ' πληθ. ευκτ. ενεστ.)
 διώκω (α' εν. ευκτ. Αορ.)
 κηρύσσω (β' εν. προστ. ενεστωτ.)
 πλήττω (β' πληθ. προστ. Αορ.)

4. Να σχηματίσετε τις πτώσεις των ουσιαστικών που σας ζητούνται.

ἡ λύπη – δοτ. εν.
 ἡ θάλασσα – γεν. εν.
 ὁ ἀθλητής – αιτ. πληθ.
 ἡ ὁδός – ον. Πληθ.
 ἡ δύναμις – γεν. εν.
 ἡ πατρίς – αιτ. πληθ.
 το δῶρον – δοτ. πληθ.
 ὁ γέρων – ονομ. πληθ.
 ὁ κόραξ – δοτ. εν.
 ὁ χειμών – δοτ. εν.
 ὁ λιμήν – αιτ. εν.
 το μήκος – ονομ. πληθ.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

1. Να αναγνωρίσετε στις παρακάτω προτάσεις το είδος του ρήματος (αμετάβατο ή μεταβατικό). Τα μεταβατικά να αναγνωρίσετε αν είναι

μονόπτωτα ή δίπτωτα και να εντοπίσετε τα αντικείμενα τους και τις πτώσεις στις οποίες βρίσκονται.

- Λακεδαιμόνιοι απέθανον ἐν Θερμοπύλαις.
- Διηγήσομαι ὑμῖν μῦθον. –
Ἀλέξανδρος ἐπεκράτησε τῶν πολεμίων.
- Θάσιοι ἤκουσαν τῶν πρέσβων
- Σωκράτης διδάσκει τοὺς νεανίας τὴν ἀρετὴν.
- Προμηθεὺς ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις πῦρ.
- Κῦρος ἐλπίδων ἐνέπλησε τοὺς Ἕλληνας.
- Οἱ Θετταλοὶ ἐκώλυον τὸν Ἀγησίλαον τῆς παρόδου.
- Πορευόμεθα ἀσφαλῶς ἐπὶ τὴν πατρίδα.

2. Στις παρακάτω προτάσεις να εντοπίσετε τα απρόσωπα ρήματα και τις απρόσωπες εκφράσεις, το υποκείμενό τους και τη δοτική προσωπική (όπου υπάρχει).

- Χρὴ ἡμᾶς τοὺς θεοὺς σέβειν.
- Δοκεῖ αὐτοῖς τὴν εἰρήνην δέχεσθαι.
- Ἄξιόν ἐστι σὲ ὑμνεῖν.
- Δεῖ ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων ἀκοῦσαι.
- Καλόν ἐστὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀγαθοὺς εἶναι.
- Προσῆκει τοῖς πολίταις πείθεσθαι τοῖς νόμοις.
- Καιρὸς ἐστὶν ἡμῖν πράττειν τὰ δέοντα.
- Ἐξεστὶν παντὶ ἀνθρώπῳ ἀγορεύειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.
- Δεῖ ἡμᾶς θεραπεύειν τοὺς θεοὺς.
- Ἀνάγκη ἐστὶ φυλάττειν τὰς πύλας.
- Ἀδύνατόν ἐστι φεύγειν πεπρωμένον.
- Καλῶς ἔχει μένειν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ.

3. Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής στις παρακάτω προτάσεις (επιθετική, κατηγορηματική, επιρρηματική).

- Μακάριοι εἰσὶ οἱ πιστεύοντες εἰς ἐμέ.
- Ἀγγέλλω τοὺς Λακεδαιμονίους νενικηκότας.
- Οὗτος τοσαῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν.
- Ἔρχομαι λέξων τοῦτο.
- Ὁ φεύγων πόνους φεύγει τιμὰς.
- Χαίρω λέγων τὴν ἀλήθειαν.
- Ἐλυποῦντο ἠττηθέντες.
- Ἦλθεν ἔχων ὀλίγας ναῦς.
- Οὗτος ἐπιβουλεύων ἡμᾶς φαίνεται.
- Οἱ Θηβαῖοι ἐπορεύοντο καίοντες οἰκίας.

«ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΑ ΡΗΜΑΤΑ (Ε.Φ.)

Να συμπληρωθεί ο πίνακας

Ενεστ.	Παρατ.	Μέλλοντ.	Αόριστος	Παρακ.	Υπερσυντ.
Καθορίζεις	διέκοπτε	Συνταράξομεν	Κατέρριψας	κατατετάχασι	
πρεσβεύης		πείσοιεν	Καλύψητε		
			Γραψάτω		

Να συμπληρωθεί ο πίνακας

οριστική	υποτακτική	ευκτική	προστακτική
Καταγράφουσι διώξομεν	συντρίψωμεν	Πεπειακώς εἶη παιδεύοιμι	Διάταξον κηρύξατε

Να σχηματίσετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε επίθετο.

- ὁ βαθύς: (γενική ενικού) / (ονομαστ. πληθ.)
ἡ βαρεῖα: (δοτική ενικού) / (αιτιατ. πληθ.)
ὁ ἀληθής: (αιτιατ. ενικού) / (δοτική πληθ.)
τὸ ἐπιμελής: (κλητική ενικού) / (ονομ. πληθ.)
ὁ σώφρων: (δοτική ενικού) / (γεν. πληθ.)

«ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»

Να συμπληρωθεί ο πίνακας

Ενεστ.	Παρατ.	Μέλλοντ.	Αόριστος	Παρακ.	Υπερσυντ.
Συνταράττεις	ἀπέρριπτες	καταγράψεσθε	ἀπεκαλύψατο διατάξισθε	Κεκηρυγμένοι εἶεν	

Να κλιθούν: ὅστις ἀληθῆς πατήρ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ- ΕΠΙΘΕΤΑ- ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Να κλιθούν: ὁ ταχύς δαίμων, τὸ ἡμέτερον τεῖχος, ἥτις δύναμις, τὶς εὐγενῆς γείτων

**5^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ – ΙΟΥΝΙΟΥ 2012**

ΤΑΞΗ: Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

❖ **ΜΑΘΗΜΑ: «ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ:

2η: Α, Β1, Παράλληλο

3η: Α, Β1, Β2, Παράλληλο

5η: Β1, Β2

7η: Α, Β1, Β2, Παράλληλο

9η: Α, Β1, Παράλληλο

11η: Α, Β1, Παράλληλο

14η: Α, Β1, Παράλληλο

ΟΛΗ η ύλη της Γραμματικής και του Συντακτικού

❖ **ΜΑΘΗΜΑ: «ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ»**

ΡΑΨΩΔΙΕΣ:

Α: 1 – 53, 54 – 306, 350 – 431^α

Ζ: 369 – 529

Π: 684 – 867

Χ: 247 – 394

Ω: 468 – 677

Εισαγωγή: «Περιεχόμενο, θέμα και δομή της Ιλιάδας» σελ. 9-10

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η

Τρίτο παράλληλο κείμενο

Κατά τη γνώμη μου, να είναι ο συγγραφέας άφοβος, αμερόληπτος, ελεύθερος, φίλος της ελευθερίας του λόγου και της αλήθειας, όπως ο κωμικός ποιητής αναφέρει λέγοντας τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη, χωρίς να χειρίζεται εξαιτίας μίσους ή φιλίας, χωρίς να λυπάται ή να σπλαχνίζεται, ή να ντρέπεται ή να δειλιάζει, δίκαιος δικαστής, καλοπροαίρετος με όλους μέχρι το σημείο να μην παραχωρεί σε κάποιον περισσότερα από όσα πρέπει, ξένος στα βιβλία του και χωρίς πατρίδα, ανεξάρτητος, αβασίλευτος, χωρίς να σκέφτεται τι εντύπωση θα δώσει, λέγοντας τι έχει γίνει.

ΕΝΟΤΗΤΑ 14^η

Παράλληλο κείμενο

Ένας κυβερνήτης, όταν είδε μεσοπέλαγα γεραμούς να στρέφονται και να πετούν προς τα πίσω, είδε συγχρόνως ότι εκείνοι απομακρύνθηκαν εξαιτίας της ριπής αντίθετου ανέμου. Και αφού έγινε, θα μπορούσες να πεις, μαθητής των πουλιών, άλλαξε πορεία στρεφόμενος προς τα πίσω και έσωσε το πλοίο. Και αφού αυτό έγινε καταρχάς μάθημα και συγχρόνως και άσκηση, παραδόθηκε στους ανθρώπους από αυτά τα πουλιά.

Να αναγνωρίσετε τα απαρέμφατα των παρακάτω φράσεων αναφέροντας το είδος, τη συντακτική τους θέση και το υποκείμενό τους.

Πολλοί ἐδέοντο αἰρεῖσθαι στρατηγοί.

Ἄοριστα καί ἀσαφῆ πειρῶνται λέγειν.

Κῦρος ὑπέσχετο δώσειν πέντε μνᾶς.

Νομίζομεν τοὺς στρατηγούς δίκαια πράττειν.

Οὐ χρὴ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων.

Ἄκούω Λακεδαιμονίους ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν.

Καλόν ἐστίν Ἀλκιβιάδην ἐλθεῖν εἰς τὴν πολιτείαν.

Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς.

Σωκράτης βούλεται διδάσκειν τοὺς μαθητάς.

Οἱ Πέρσαι οἶονται τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεῶν ἀμελῶς ἔχειν.

1. Να χαρακτηριστούν οι μετοχές:

-Φαίνεται ὁ δῆμος ταῖς ἄλλαις πολιτείαις μαχόμενος

-Οἱ στρατηγοί οὐκ ἀνέχονται ἀκούοντες τῶν ῥητόρων.

-Ἀσθενήσας οὐχ ἦλθε.

-Χαίρω ἀκούων ταῦτα.

- Παύσασθε λέγοντες λόγους ψευδεῖς.

-Συλλαμβάνει τόν Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν.

-Ἀμφότερα ἦν αὐτοὺς τά πείθοντα.

- Λελυμένων τῶν σπονδῶν οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες.

-Ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων.

-Ἦλθε δουλώσων τὴν Ἀσίαν.

-Σωθέντες ἴσως ἂν ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα.

-Ἀγησίλαος αἰσθόμενος ταῦτα ὁμῶς ἐνέμενε ταῖς σπονδαῖς.

- Γενομένης εἰρήνης ἡ πόλις ἐσώθη.

Α' παράλληλο κείμενο 2

Μετάφραση παράλληλου κειμένου (σελ.144)

Όταν ο θεός Απόλλωνας έδωσε χρησμό ο παντεπόπτης Δίας δίνει στην Αθηνά ξύλινο τείχος, οι άλλοι Αθηναίοι πρότειναν να οχυρώσουν με τείχη την Ακρόπολη, ενώ ο Θεμιστοκλής πρότεινε να μπουν στα πλοία, επειδή αυτά ήταν το ξύλινο τείχος των Αθηναίων. Πείστηκαν, επιβιβάστηκαν, ναυμάχησαν νίκησαν.

Παράλληλο κείμενο (σελ. 149) 7

Μετάφραση

Ήταν κάποιος Απολλοφάνης από την Κύζικο, ο οποίος τύχαινε από παλιά να είναι φίλος από φιλοξενία με το Φαρνάβαζο και έγινε φίλος εκείνην την εποχή με τον Αγησίλαο. Αυτός λοιπόν είπε στον Αγησίλαο ότι νόμιζε ότι θα μπορούσε να φερεί σε αυτόν το Φαρνάβαζο για συνομιλίες σχετικά με τη φιλία. Και αφού τον άκουσε αυτόν και έκαναν συμφωνία και συμμαχία, εμφανίστηκε οδηγώντας το Φαρνάβαζο στο συμφωνημένο τόπο, όπου ο Αγησίλαος και οι τριάντα στρατιώτες που είχε μαζί του περίμεναν καθισμένοι κάτω στο χορτάρι. Και ο Φαρνάβαζος είχε έρθει φορώντας στολή που άξιζε πολύ χρυσάφι. Αφού οι υπηρέτες του τοποθέτησαν κάτω κεντητά μαξιλάρια, πάνω στα οποία θα κάθονταν μαλακά οι Πέρσες, ντράπηκε για τον τρυφηλό τρόπο ζωής του βλέποντας την απλότητα του Αγησιλάου. Κάθισε λοιπόν και αυτός όπως ήταν κατάχαμα. Και πρώτα αντάλλαξαν χαιρετισμό, έπειτα ο Φαρνάβαζος άπλωσε το δεξί του χέρι για χαιρετισμό και ο Αγησίλαος άπλωσε το δικό του. Μετά από αυτό άρχισε να μιλάει ο Φαρνάβαζος. Διότι ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία.

Παράλληλο κείμενο 11

Τα παιδιά να υπακούετε στους γονείς σας σύμφωνα με το θέλημα του Κυρίου· διότι αυτό είναι δίκαιο. Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, που είναι η πρώτη εντολή που περιέχει υπόσχεση, για να ευτυχήσεις και να ζήσεις πολλά χρόνια σε αυτήν τη γη. Και οι πατέρες να μην εξοργίζετε τα παιδιά σας αλλά να τα μεγαλώνετε με παιδεία και νουθεσία Κυρίου.

Ασκήσεις Γραμματικής Αρχαίων Β' Γυμνασίου

Να αντικαστήσετε τους τύπους της Οριστικής στις άλλες εγκλίσεις προσέχοντας το χρόνο, το πρόσωπο και τον αριθμό.

οριστική	υποτακτική	Ευκτική	προστακτική	απαρέμφατο	μετοχή
Φυλάττεις Διώκει Εταράξατε Θύσουσι Ήλλαξαν ελέγγχετε Εβλάψαμεν					

Ερρίφατε Ωρυξας Γράφουσι Πέπραχας Λέγει Ηύρισκον εκεκεκηρύχεσαν					
---	--	--	--	--	--

Να γράψετε το ίδιο πρόσωπο στην Προστακτική

ἤκουσας
λούουσι
ἀνεγράψατε
ἀναβλέπεις
διαλύετε
κεκρύφασι
διαπεφύλαχε
διεβούλευσαν

Να σχηματίσετε τους τύπους των ρημάτων οι οποίοι ζητούνται μέ-σα σε παρένθεση.

παιδεύω (γ' πληθ. οριστικής ενεστώτα).....
 ἐλπίζω (α' ενικό οριστικής παρατατικού).....
 πράττω (α' πληθ. οριστικής μέλλοντα).....
 τρίβω (β' ενικό οριστικής αορίστου).....
 γράφω (β' πληθ. οριστικής παρακειμένου).....
 τοξεύω (β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα).....
 κρύπτω (α' πληθ. υποτακτικής αορίστου).....
 λέγω (γ' πληθ. ευκτικής ενεστώτα).....
 διώκω (α' ενικό ευκτικής αορίστου).....
 κηρύσσω (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα).....
 πλήττω (β' πληθ. προστακτικής αορίστου).....

Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις με τους κατάλληλους τύπους της ευκτικής.

α) Οἱ δὲ στρατιῶται ἔλεγον ὅτι ἀδικώτατα (πάσχω, ενεστ.).
 β) Οὐδὲ τοῦτοις εἶπε ὅ,τι (πράττω, γ' ενικό μελλ.).
 γ) Ὁ ἄγγελος εἶπεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Πύλον (τειχίζω, αόρ.).
 δ) Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπεκρίναντο ὡς πρέσβεις (πέμπω, μελλ.).
 ε) Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα.
 (εἰμί, μελλ.)

Να τοποθετήσετε στην κατάλληλη πτώση, γένος και αριθμό τα ε- πίθετα που βρίσκονται σε παρένθεση.

α) Εἶχε τράπεζαν ἐδεσμάτων (πλήρης, πολυτελής).
 β) Νοῦς ἐν σώματι (ὕγιης).
 γ) Ἀνθρώπων τοῦτο ἔργον εἶναι νομίζομεν. (ἄφρων)
 δ) Αἱ τάφροι ἦσαν (βαθύς).
 ε) ἄνθη ἐν τῷ λειμῶνι συνελέγομεν (πολυειδής).

1. Συμπληρώστε τις ακόλουθες προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο της οριστικής των ρημάτων που είναι στην παρένθεση:

α) Τοὺς ἀγγέλους τοῦτον ἐγὼ οὐκ..... (δέχομαι – αορ.)

- β) Οὔτοι πρὸς βασιλέως θύραις..... (τάπτομαι – υπερσ.)
 γ) Οἱ δὲ πάντα τάναντία (πράττω – παρατ.)
 δ) Ἡ Ἐπίδαμος πόλις ἐν τῇ Ἠπειρῷ (εἰμί – ενεστ.)
 ε) Τὸ δὲ τεῖχος..... (εἰμί,- παρατ.) ὕψος εἴκοσι ποδῶν.
 στ) Ἄνθρωποι ἀτυχοῦντες ὑπ' ἐλπίδος..... (σῶζομαι – παρατ.)
 ζ) Τὶ ἐν τῷ πίνακι..... (γράφω – παρακ.), ὡς παῖδες;
 η) Ἐνάρετος καὶ σοφὸς ἦν ὅστις εὔ (παιδεύομαι- υπερσ.)
 θ) Καὶ οἱ ἔσχατοι..... (εἰμί- μέλλ.) πρῶτοι.

2. Συμπληρώστε ὅσες καταλήξεις λείπουν στις παρακάτω φράσεις:

- α) Οὐδεὶς στασιάζει πρὸς τὸν ἀγαθὸν ἀρχῆς.
 β) Οἱ στρατιῶται οὔτε τοῖς νόμοις οὔτε τοῖς λόγοις ἐπειθήντο.
 γ) Τοῖς νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττον ἐστὶ τοῦ λαλεῖν.
 δ) Ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ ἄνθρωποι ξύλα καίουσιν.
 ε) Ὁ γέροντ' ἀγορεύει τῷ παιδί τὸ τέλος τοῦ μύθου.
 στ) Οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν μετὰ τῶν συμμάχων τοῖς πολεμίοις.
 ζ) Πλοῦτος ἄνευ συνέσμου οὐκ ἀσφαλὲς κτήμα ἐστί.
 η) Ἐν τοῖς γυμνασίοις θαυμάζουσι τὰς ἀρετὰς τῶν νέων.
 θ) Ἐπὶ ταῖς τῆς οἰκίας θύραις τοὺς ξένους δέχονται.
 ι) Τοὺς πολίτας ψυχὴν τῆς πόλεως νομίζομεν

3. Τοποθετήστε τὸ ρῆμα τῆς παρένθεσης σε υποτακτικὴ ἐνεστώτα ἢ αορίστου στις παρακάτω προτάσεις:

- α) Δέδοικεν μὴ κακὸν τι. (πάσχω)
 β) Ἐὰν τὰ χρήματα , καλῶς ποιήσετε, (δημεύω)
 γ) Ἐπειδὴν οὖν , κρίνατε, (ἀκούω)
 δ) Πάντα πράττουσιν, ἵνα μὴ τοὺς παῖδας αὐτῶν (κολάζω)
 ε) Παρασκευάζομεν ναντικόν, ἵνα εἰς Λέσβον. (πέμπω)
 στ) Ὅταν , προσήκει νομίζω τοῦτο ὑμᾶς σκοπεῖν. (νόμοθετώ)
 ζ) Τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν, ἵνα βίον εὐδαίμονα
 (διάγω)
 η) Ἐπειδὴν ἡ στρατεία , εὐθύς ἀποπέμψω αὐτόν, (λήγω)
 θ) Φροντίζω μὴ κράτιστον μοὶ σιγᾶν. (εἰμί)
 ι) πρέσβεις πανταχοῦ, ἵνα κοινωνοὺς ἔχητε. (ἐκπέμπω)

4. Συμπληρώστε τὰ κενὰ των παρακάτω προτάσεων με τὴν κατάλληλη χρῆση των λέξεων που εἶναι σε παρένθεση:

- α) Ἐξ (ὄνυξ) τὸν λέοντα.
 β) Κρίνε τοὺς ἀνθρώπους μὴ ταῖς (ἐσθής), ἀλλὰ τοῖς ἔργοις.
 γ) Ἐκ τῶν πτερῶν γινώσκομεν τὸν (ὄρνις)
 δ) Τοῖς (φύλαξ) οὐ προσήκει ὕπνος.
 ε) Ἐν τῇ (φάραγξ) πολλοὶ (ἰέραξ)
 διαμένουσιν.
 στ) Ἐν τῷ ἔλει τοῦτω ἰκανὸς ἀριθμὸς (κῶνωψ) ἐστί.
 ζ) Πάρις θαυμάζει τῆς Ἥρας τὸ σχῆμα καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν (ἀσπίς)
 η) Ἐπὶ τοῦ τοίχου γράφει λέοντας καὶ (ἐλέφας).
 θ) Περὶ μέσας (νύξ) ἀφίκετο ἡ Πάραλος.

5. Συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις με τοὺς καταλλήλους τύπους τῆς ευκτικής:

- α) Ἠγγέλθη δὲ Κύρος..... (θνήσκω – παρακ.)
 β) Δεῖ ἡμᾶς βαρέως φέρειν, εἰ χεῖρους τῶν προγόνων ὄντες. (τυγχάνω – ενεστ.)
 γ) Οὐδεὶς ἂν ἰκανὸς μνηῦσαι τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν. (γίγνομαι – αορ.)
 δ) Εἴθε οἱ στρατιῶται εὔ τὰς πύλας. (φυλάσσω – μέλλ.)
 ε) Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπεκίναντο ὡς πρέσβεις. (πέμπω – μέλλ.)
 στ) Πῶς ἂν ὑμεῖς τὴν πόλιν; (σῶζω – ενεστ.)
 ζ) Ξέρξης ἐπεμπεν κατασκόπους ἰδεῖν τι οἱ Ἕλληνες, (πράττω – ενεστ.)
 η) ἂν μὲ διδάξει τι ἐστὶ νόμος; (ἔχω – ενεστ.)
 θ) Εἴ τινα Ἕλληνα , ἢ δούλω ἢ ἐλευθέρω, πάντας ἀπέκτειναν. (ἐντυγχάνω – ενεστ.)
 ι) Ῥαδίως ἂν οἰκοῖμεν καὶ οὐδὲν ἂν κακόν.
 (πάσχω – ενεστ.)

6. Συμπληρώστε τις παρακάτω φράσεις με τὸν κατάλληλο τύπο τῆς λέξης που εἶναι στην παρένθεση:

- α) Πικρὸν νέα πρεσβύτης ἀνὴρ. (γυνή)
 β) Χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται, (ἀνὴρ)
 γ) Ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ μέγα τὸ πλῆθος τῶν ἦν. (ἄνθος)
 δ) Χόρτος οὐκ ἐστὶν ἐν τοῖς (λειμών)
 ε) Ἐν τοῖς μεγίστοις στρατηγοῖς τὸν καταλέγουσιν. (Περικλῆς)
 στ) Οἱ στρατιῶται ὑπέμενον τὰ τοῦ ψύχη. (χειμών)
 ζ) Οἱ Πέρσαι ἐνόμιζον τοὺς θεοὺς εἶναι, (ἀστήρ)

7. Συμπληρώστε τὰ κενὰ των παρακάτω φράσεων με τὸν κατάλληλο τύπο τῆς προστακτικῆς τοῦ ρήματος που εἶναι στην παρένθεση:

- α) ἐγκρατεῖς καὶ μηδὲν ἄγαν πράττετε, (εἰμί- ενεστ.)
 β) Τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ὡς νέοι, ἐπ' ἀρετῆν. (γυμνάζω – αορ.)

- γ) Εἴ τις γινώσκει τὴν ἀλήθειαν,..... (λέγω – αορ.)
δ) μὴδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον, (νομίζω -ενεστ.)
ε) Μητέρα τοῦ θεοῦ,.....μὲ ὑπὸ τὴν σκέπην σου.(φυλάττω, ενεστ.)
στ) Οὐς ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ..... (χωρίζω – ἐνεστ.)
ζ) σεαυτὸν πόνοις ἐκουσίοις. (ἐθίζω – ενεστ.)
η) Μὴ γέλωτα προπεπῆ....., ὦ Δημόνικε. (στέργω- ἐνεστ.)
θ) ὀπίσω μοῦ, Σατανᾶ. (ὑπάγω – ενεστ.)
ι) Τοῦτο ὁ νεανίας..... (ἀκούω – αορ.)

8. Μετατρέψτε τὴν οριστικὴν σε προστακτικὴν καὶ διαμορφώστε ἀνάλογα τὶς παρακάτω φράσεις, ὅπως στο παράδειγμα:

α) Σώζει ἡ Ἀθηνα τὴν ἡμετέραν πόλιν. -> Σωζέτω ἡ Ἀθηνα τὴν ἡμετέραν πόλιν.

- β) Ἐγραψαν οἱ παῖδες ἐπιστολήν
γ) Ἐχουσιν οἱ λόγοι μέτρον
δ) Τοὺς φίλους στέργεις
ε) Ἀνοίγετε τὰς πύλας.
στ) Τὴν ἐμὴν γνώμην ἤκουσας.
ζ) Εἶ γενναῖος, ὦ φίλε.
η) Μακαρίζουσι τοὺς ἀγαθοὺς.
θ) Ἐστὶ μέτρον παντὶ πράγματι.
ι) Γέγραφας τραγωδίαν.
ια) Εἰσὶν αἱ πράξεις σκιαὶ τῶν λόγων.
ιβ) Φέρουσιν οἱ ὑπήκοοι δασμόν.
ιγ) Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακαρίζης.
ιδ) Τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας σου ἐφύλαξας.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Να υπογραμμίσετε τα αντικείμενα των παρακάτω ρημάτων και να σημειώσετε τις πτώσεις με τις οποίες εκφέρονται:

Κλέαρχος τούς Έλληνας ωφέλει.

Ἀποστέρει ἡμᾶς τὸν μισθόν.

Οὐ μέμφομαι (=κατηγορῶ) τοῖς φίλοις.

Ἐγέμισεν τὴν ναῦν (=τὸ πλοῖο) ξύλων.

Ἦκουσα ταῦτᾶ Σωκράτους.

Διογείτων ἔκρυπτε τὴν θυγατέραν τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός.

Ἐδίδασκον τοὺς παῖδας τρόπους.

Προσέχω τοῖς λόγοις.

Ἔδειξεν τὴν ὁδὸν αὐτοῖς.

Μετέχωμεν τῶν ἱερῶν ὑμῖν.

Κοινωνῶ(=μοιράζομαι) μηδενὸς τούτῳ.

Πάρειχεν σῖτον αὐτοῖς.

Ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν.

Φαλακρῶ κτένας δανείζεις.

Πολλὰ ἀγαθὰ οἱ θεοὶ παρέχουσιν τοῖς ἀνθρώποις.

Οἱ στρατηγοὶ ἐδίδοσαν (= ἔδιναν) τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς δούλοις μισθόν καὶ σῖτον.

Παρέδοσαν τοῖς Θηβαίοις τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (= κατόπιν συμφωνίας).

Ἐμοὶ ὁ μὲν γὰρ πατήρ κατέλιπεν (= κληροδότησε) οὐδέν.

Ἄλλ' οὐ μὲν δὴ λήξω θρήνων συγερῶν καὶ γόνων.

Μετὰ δέ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν .

Ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον(=χαρακτήρα).

Ὁ θεὸς καὶ τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσεν(ἐνέπνευσε).

Οὐδέν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδῶσιν ἀνθρώποις.

Ἔπαυσαν τὸν Τιμόθεον τῆς στρατηγίας

2. Στις παρακάτω προτάσεις :

α. να υπογραμμίσετε τα απρόσωπα ρήματα και τις απρόσωπες εκφράσεις

β. να εντοπίσετε τα υποκείμενα των απαρεμφάτων σε αιτιατική και τις δοτικές προσωπικές

⊗ Χαλεπὸν ἐστὶ πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι.

⊗ Λέγεται τὸν Ἀρχιδάμον περὶ τὰς Ἀχαρνὰς μείναι.

⊗ Οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν.

⊗ Ὡρα ἐστὶ βουλευέσθαι περὶ τῆς μάχης .

⊗ Βαρβάρων Ἑλληνας ἄρχειν εἰκὸς ἐστὶ (=εἶναι φυσικὸ).

⊗ Αἰσχροὺς ἐστὶ μηδὲνα φίλον ἔχειν

⊗ Ἡμῖν μὲν ἐξεστὶ τείχη ἰδρύειν .

⊗ Ἀνάγκη ἐστὶ τοῖς παισὶ πείθεσθαι τοῖς τοῦ πατρὸς λόγοις.

⊗ Δεῖ τὸν ἄρχοντα τῶν ἀρχομένων διαφέρειν.

⊗ Ῥάδιόν ἐστὶ αὐτοῖς δακρῦσαι

⊗ Χρῆ πάντας ἀμύνειν τὴν πόλιν.

⊗ Οὐ Ῥάδιόν ἐστὶ αὐτοῖς διαβαίνειν (=να περάσουν).

⊗ Πόθεν(=ἀπὸ ποῦ) χρὴ ἄρξασθαι τῆς ἀπολογίας;

⊗ Λέγεται τὸν Ἀρχιδάμον περὶ τὰς Ἀχαρναῖς μεῖναι.

⊗ Ἐμοὶ ἀνάγκη τοῖς οἴκοι ἄρχουσι πείθεσθαι

3.Να χαρακτηριστοῦν οἱ ομοιόπρωτοι προσδιορισμοί:

1. Αριστείδης ἦν δίκαιος ἀνὴρ.

2. Αθηναῖος ἐστὶ Δημοσθένης ὁ ρήτωρ.

3. Κοινὸς γιατρός θεραπεύσει σε, χρόνος.

4. Περὶ χρημάτων λαλεῖς, ἀβεβαίου πράγματος.

5. Διὰ μέσης τῆς πόλεως ρεῖ ποταμός.

6. Βουλόμενος δὲ Κύρος ἐπιδείξει τῇ Ἐπυάξει τὸ στράτευμα, ἐξέτασιν ποιεῖται τοῦ στρατοῦ τε ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ βαρβαρικοῦ.

7. Το σύμβολο τοῦτο ἐφάνη ἐν μέσῳ ουρανῶ.

8. Ἄπας (= ὅλη) ὁ τοῦ ἀνθρώπου βίος (=η ζωὴ) κινδύνων γέμει (=εἶναι γεμάτη).

9. Ο δειλὸς ἀνὴρ προδότης ἐστὶ τῆς πατρίδος.

10. Τῆς ἐμῆς γυναικὸς ἀδελφοί, Χαιρέλεως καὶ Μακάρτατος.

11. Ἡφαιστος ἔτεμε (= ἔκοψε) Διὸς κεφαλὴν ὄξει (= με αἰχμηρὸ) τῷ πελέκει (= το τσεκούρι).

12. Οἱ πολῖται οἴονται (= νομίζουν) τα ξύλινα τείχη σωτηρίαν εἶναι τῇ πόλει.

13. Τελαμῶνι δεῖξει μητρί, Ἐριβαία λέγω.

14. Μνηστήρ μοι ἦν ποταμός, Ἀχελῶον λέγω.

15. Καταλαμβάνει Φυλὴν, χωρίον ἰσχυρόν.

16. Τοῦτον δὲ διαβάντες ἐπορεύθημεν διὰ φιλίας τῆς Φρυγίας εἰς Κολοσσούς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην.

17. Φινεύς, ὁ μάντις, ἐμήνυσε τὸν πλοῦν τοῖς Ἀργοναύταις.

18. Ἐν μέσῃ τῇ στρατιᾷ τῶν βαρβάρων ἦν Κύρος.

19. Ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης, ὁ Σόλων, τὴν σεισάχθειαν ἐποίησε.

20. Ὁ Ξέρξης, ὁ βασιλεὺς, ἐστρατεύσατο κατὰ τῆς Ἑλλάδος

21. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικῶν βασιλέως παρὰ Κύρον

καὶ ἔδωκε Κύρω χρήματα πολλὰ.

22. Παρ' Ὀμήρῳ θαυμάζομεν τοὺς ἥρωας, Ὀδυσσεὰ καὶ Ἀχιλλέα.

23. Κλεόκριτος, ὁ τῶν μυστῶν κῦρηξ, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν.

24. Μόνοι ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος πρὸς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων διεκνδύνευσαν.

25. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνομεν σταθμοὺς τρεῖς εἰς Ἴκόνιον τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτη.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Να συμπληρώσετε τα κενά:

- Πάσι τοῖς ἐν τῇ πόλει προσήκει ζῆν(κοινός - συνθήκη, δότ. πλ.)
- Οἱ πολῖται τᾶς (αἰσχρός - πράξις) κολάζουσι.
- Ὄρῳ Λεπτίνην ποιοῦντα τᾶς (ὑπόλοιπος - δωρεά)
- Ἐν (νεκρός, δότ. πλ.) λογίζεται ὁ ἐν (ὑψιστος, δότ. πλ.) οἰκῶν.

• Ἀγησίλαος εἷς ἐκ (οὗτος, γέν. πλ.) ἦν.

• Μετά δέ (τοῦτο, αἴτ. πλ.) Ξενοφῶν εἶπε.

Να συμπληρωθούν τα κενά των προτάσεων:

- Καμβύσης ἐστρατεύετο ἐπὶ τοὺς (Αἰθίοψ)
- Τοῖς (φύλαξ) οὐ προσήκει ὕπνος.
- Παρά τοῖς (Ἄραψ) αἱ κάμηλοι τίμαι εἰσί.
- Μὴ τρίβε τὴν ψυχὴν ταῖς (φροντίς)
- Ὁ παῖς θαυμάζει τὴν (ἀσπίς) τοῦ στρατιώτου.
- Ἐν Συρίᾳ ὑπάρχουσι καρποφόροι (φοῖνιξ)
- Οἱ (ποιμὴν) περιάγουσι τὰ κτήματα.
- Οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰκις ἐπίστευσαν τοῖς ἄδικοις (ἡγεμῶν)
- Γινώσκουσι τοῦτον ἐξ ἀπαλῶν (ὄνουξ)
- Ἐν μία (νύξ) ἡ πόλις ἐάλω.

Να σχηματίσετε ονοματικά σύνολα, ἔτσι ὥστε το ουσιαστικό να συμφωνεῖ με το επίθετο που το προσδιορίζει.

Σκληροῦς χάλυψ:

Περσικῶν τάπης:

Κυκλικαῖς ἀσπίς:

Ματαίῳ ἐλπίς:

Ἀγαθοῦ ἡγεμῶν:

Ἐμπορικῶ λιμὴν:

Να μεταφερθούν οι προτάσεις στον άλλο αριθμό:

- Ἐν τοῖς μύθοις οἱ λέοντες τοῖς κόραξι, τοῖς γυψί καὶ τοῖς ἐλέφασι διαλέγονται.
- Οἱ γύπες τᾶς σάρκας τῶν ὀρνίθων τοῖς ὄνουξι σπαράττουσι.
- Ἐν Σπάρτῃ οἱ παῖδες οὔποτε ἔρημοι ἀρχόντων ἦσαν.
- Χάρις τίκει τὴν χάριν καὶ ἔρις τὴν ἔριν.
- Ἐκ τοῦ ὄνουχος τὸν λέοντα γινώσκω.
- Οἱ δημαγωγοὶ παρά τοῖς δήμοις εἰσὶ ὥσπερ οἱ κόλακες παρά τοῖς τυράννοις.
- Προσέρχονται οἱ θεοὶ σὺν θώραξι καὶ ἀσπίσι.

Να συμπληρωθούν τα κενά των προτάσεων:

- Οἱ (ρῆτωρ) πολλὰκις περὶ μικρῶν πραγμάτων πολλὰ λέγουσι.
- Ἐλπίς κακοῦ (κέρδος) ἀρχὴ ζημίας ἐστὶ.
- Ὁ οὐρανός ἐν αἰθρίᾳ γέμει (ἀστήρ, γεν. πλ.)
- Ἐκ μικροῦ (σπινθήρ) ἄπτομεν πῦρ.
- Νιόβη εἶχεν ἐξ (θυγάτηρ)
- Τῇ (μήτηρ) οἱ παῖδες εἰσὶ ἀγκυραὶ βίου.
- Ἡ χιῶν τήκεται ταῖς τοῦ ἡλίου (ἀκτίν)

Να μεταφερθούν οι προτάσεις στον άλλο αριθμό:

- Ἀναθήματα προσφέρομεν τοῖς σωτήρησι θεοῖς.
- Αἱ μητέρες φιλοῦσι τᾶς θυγατέρας.
- Μὴ πιστεύετε τοῖς κακοῖς ἀνδράσι.
- Τὸ χεῖλος τοῦ κρατῆρος μέγα ἐστὶ.

Να τοποθετήσετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην Υποτακτική.

- Κένδρα ἡμεῖς φυτεύομεν, ἵνα οἱ ἔκγονοι ἡμῶν τοὺς καρπούς (λαμβάνω, Ἐνεστ.)
- Ἐάν πλοῦτον (ἔχω, Ἐνεστ.β' πλ.) οὐκ ἀπήλλαχθε φροντίδων.
- Κύνας τρέφομεν, ἵνα (φυλάττω, Ἀόρ.)
- Ἐπίορκοι ἔσεσθε, ἦν τὰς σπονδᾶς (λύω, Ἀόρ.)
- Τὰς ἀρετᾶς ἐπιτηδεύομεν, ἵνα βίον εὐδαίμονα (διάγω, Ἐνεστ.)
- Ἦν τίς (παραβαίνω, Ἐνεστ.) ζημίαν αὐτοῖς ὑπάρξει.
- Ἐάν θεός (ἐθέλω, Ἐνεστ.), δικαίως τιμωρηθήσεται.
- Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχούσι, ἵνα μὴ (δοκῶ, Ἐνεστ.β' εν.) κακός εἶναι.
- Ἴθι (ἐξετάζω, Ἀόρ.α' πλ.) τὰ ἔργα τῶν θεῶν.
- Εἰάν τα χρήματα (δημεύω, Ἀόρ.), καλῶς ποιήσετε

Να συμπληρωθούν τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των επιθέτων που βρίσκονται σε παρένθεση.

- Πολλαὶ ἡδοναὶ τὴν τέρψιν (γλυκὺς) μέν, (βραχύς) δ' ἔχουσι.
- Ποταμῶν (ταχύς) οὐκ αἰεὶ τὰ ρεύματα (βραχύς) ἐστί.
- Τῶν (θρασύς) ἀνθρώπων πολλάκις ἡ ὁρμή (βραχύς) ἐστί.
- Πάσα εὐδαιμονία τέλος (ταχύς) ἔχει.
- Καθίσταται εἰς πέτρας (ὄξύς).
- Ὁ λιμός ποιεῖ ἅπαντα (γλυκὺς)
- Αἶ συλλαβὰι εἰσὶ μακραὶ καὶ (βραχύς)

Να συμπληρωθούν τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των επιθέτων που βρίσκονται σε παρένθεση.

- Οἱ (ἀκρατής) γίνονται προδόται τῆς ἰδίας ὑγείας.
- Φύλαττε τὸ μέν σῶμα (ὑγιής), τὴν δὲ ψυχὴν (εὐσεβής)
- Οἱ θεοὶ εἰσὶ (εὐμενής) τοῖς (εὐσεβής), τοῖς δὲ (ἀσεβής) φοβεροί.
- Περικλῆς ἦν γένους (εὐκλεής)
- Ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἐπίστευε πολλάκις τοῖς (ἄφρων) ρήτορσι.
- Κιὰτὶ οὐκ ἐστὲ (μνήμων) τῶν ὑπὸ τῶν θεῶν παρεχομένων ἀγαθῶν.

Να μεταφέρετε τις προτάσεις στον άλλο αριθμό.

- Οἱ Σπαρτιάται εὐδαίμονας ἑαυτοὺς ἐλογίζοντο.
- Ἔστε ἐγκρατεῖς καὶ μηδὲν ἄγαν πράττετε.
- Οἱ ποταμοὶ εὐρεῖς γίνονται καὶ ταχεῖς διὰ τῆς πεδιάδος φέρονται.
- Ὁ ποταμὸς καλύπτει τὸ πεδῖον γλυκεῖ ὕδατι.
- Εἰ φιλαλήθης, ὦ φίλε.
- Οἱ εἰλωτες τοὺς ἀγροὺς εἰργάζοντο καὶ κακοδαίμονες ἦσαν.

Να τοποθετήσετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην Ευκτική.

- Ἄρα (πιστεύω, Ἀόρ.β' πλήθ.) ἂν ὄσους κινδύνους ὑπομένω;
- Ἐλέγετο ὅτι Κύρος πολλὰ δῶρα Μένωνι (πέμπω, Ἀόρ.)
- (ἔχω, Ἐνεστ.β' εν.) ἂν μὲ διδάξει τί ἐστί νόμος;
- Σεύθης εἶπεν ὅτι οὐδενὶ (πιστεύω, Μέλλ.)
- Πάσι φανερόν ἦν ὅτι οἱ πολέμιοι (γινώσκω, Ἐνεστ.) τοῦτο.
- Ἐλεγεν ὅτι οὐ δικαίως (λαμβάνω, Ἐνεστ.α' εν.)
- Εἶθε οἱ στρατιῶται εὖ (φυλάττω, Ἐνεστ.) τὰ τεῖχη.
- Ἐλεγον ὅτι οὐκ (ἔχω, Ἐνεστ.γ' πλ.)

Να τοποθετήσετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην Προστακτική.

- Οἱ μέν γέροντες (λέγω, Ἐνεστ.), οἱ δὲ νέοι (ἀκούω, Ἐνεστ.)
- Φίλους ἔχων σύ (νομίζω, Ἐνεστ.) θησαυροὺς ἔχειν.
- Ὑμεῖς (φεύγω, Ἐνεστ.) ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.
- Ἔστε ἐγκρατεῖς καὶ μηδὲν ἄγαν (πράττω, Ἐνεστ.)
- Τὴν μέτριαν δίαitan (διώκω, Ἀόρ.β' εν.)
- (θαυμάζω, Ἀόρ.β' εν.) τοὺς τὴν φιλαργυρίαν φεύγοντας.
- (γυμνάζω, Ἀόρ.β' πλ.) τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἐπ' ἀρετὴν.
- Οἱ λόγοι μέτρον (ἔχω, Ἐνεστ.)
- (διαφυλάττω, Ἀόρ.), Κύριε, ἡμᾶς.

Να τοποθετήσετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων στην Υποτακτική.

- Μήποτε (ψεύδομαι, Ἐνεστ.α' πλ.)
- Εἶθε μὴ κινδυνεύοις περὶ τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ (διαφθείρομαι, Ἐνεστ.β' εν.)
- Ἐάν τὰ δένδρα (φυτεύομαι, Ἐνεστ.γ' εν.) ἐν τῇ σκιᾷ φθίνει.
- Ἄν τίς μὴ μῖν (πείθομαι, Ἀόρ.γ' εν.), κολάζετε.
- Ἐάν (θεραπεύομαι, Πρκ.γ' πλ.), οὐκ ἔστι κίνδυνος.

- Θαρσούντες (παρασκευάζομαι, Ενεστ.α'πλ.) επί τους πολεμίους.

Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τα ρήματα στην Ευκτική.

- Εἶθε (πορεύομαι, Ενεστ.α'πλ.) τήν μέσην ὁδόν.
- Εἰ σύ(προμαντεύομαι, Αορ.) τά μέλλοντα, οὐκ ἄν (στρατεύομαι, Αορ.α'πλ.)
- Ἄλλ' ἐκεῖνο ἴσως ἐννοεῖτε, πῶς ἄν τοῦτο (γίγνομαι, Ενεστ.)
- Οὔτοι ἀνήγγειλαν ὅτι ὄλον τό στράτευμα (ἀναπαύομαι, Ενεστ.)
- Οὐκ αν τις ζῶη, ει μη (τρέφομαι, Ενεστ.)
- Εἶθε οὔτοι (δέχομαι, Ενεστ.) τα δῶρα.
- Ουδαμού σωτηρία αν (φαίνομαι, Ενεστ.)

Να συμπληρώσετε τα κενά των προτάσεων με τα ρήματα στην Προστακτική.

- (ἀποκρίνομαι, Ενεστ.β'εν.) μετά παρρησίας.
- Οἱ νέοι ὑπό τῶν γερόντων ἀεὶ (προτρέπομαι, Ενεστ.γ'πλ.) πρὸς τό ἀγαθόν.
- Χρόνου (φείδομαι, Ενεστ.β'εν.)
- (δέχομαι, Αόρ.), Κύριε, την εσπερινήν δέησιν ημῶν.
- (παύομαι, Αόρ.β'εν.)
- (ψηφίζομαι, Ἀόρ.), ὦ Ἀθηναῖοι εἰρήνην ἀντί πολέμου.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ – Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

1. Να σχηματίσετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε ουσιαστικό.

ὁ κόραξ: (γενική ενικού) / (ονομαστική πληθυντ.)

ἡ ἐλπίς: (δοτική ενικού) / (δοτική πληθυντικού)

ὁ γύψ: (αιτιατική ενικού) / (γενική πληθυντικού)

ὁ ἀστήρ: (αιτιατική ενικού)

ὁ πατήρ: (δοτική ενικού) / (γενική πληθυντικού)

ὁ αὐτοκράτωρ: (κλητ. ενικού) / (δοτ. πληθυντικού)

ὁ ἄξων: (δοτική ενικού)

ὁ χειμών: (αιτιατική πληθυντικού)

ὁ λιμήν: (γενική ενικού)

τὸ πλῆθος: (δοτική ενικού) / (ονομαστ. πληθυντ.)

2. Να σχηματίσετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε επίθετο.

ὁ βαθύς: (γενική ενικού) / (ονομαστ. πληθ.)

ἡ βαρεῖα: (δοτική ενικού) / (αιτιατ. πληθ.)

ὁ ἀληθής: (αιτιατ. ενικού) / (δοτική πληθ.)

τὸ ἐπιμελής: (κλητική ενικού) / (ονομ. πληθ.)

ὁ σώφρων: (δοτική ενικού) / (γεν. πληθ.)

3. Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα, όπου χρειάζεται, τοποθετώντας τα ρήματα στους υπόλοιπους χρόνους (στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και ἐγκλίση).

Ενεστ.	Παρατ.	Μέλλοντ	Αόρ.	Παρακ.	Υπερσυντ.
πρεσβεύης	ἐπράττομεν	Πείσοιεν	Γραψάτω	δεδιωγμένοι ἦτε	
πορεύοισθε		παύσονται	Κρύψηται		
διατασσέσθω			διακόψαισθε	συμπέπραχθε	

Να συμπληρωθεί ο πίνακας

Οριστική	υποτακτική	ευκτική	προστακτική
διώξομεν κρύπτεσθε	Πράξωσι στρατεύσεται	Παιδεύοιμι γράψαιτο	Κηρύξατε γυμνάζου

4. Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα, όπου χρειάζεται, τοποθετώντας τα ρήματα στις υπόλοιπες εγκλίσεις του χρόνου στον οποίο βρίσκονται.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΥΚΤΙΚΗ	ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ
διώξομεν			
	πράξωσι(ν)		
		παιδεύοιμι	
			κηρύξατε
κρύπτεσθε			
	στρατεύσεται		
		γράψαιτο	
			γυμνάζου

1. Να σχηματίσετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε ουσιαστικό.

ὁ κόραξ: (γενική ενικού) / (ονομαστική πληθυντ.)

ἡ ἐλπίς: (δοτική ενικού) / (δοτική πληθυντικού)

ὁ γύψ: (αιτιατική ενικού) / (γενική πληθυντικού)

ὁ ἀστήρ: (αιτιατική ενικού)

ὁ πατήρ: (δοτική ενικού) / (γενική πληθυντικού)

ὁ αὐτοκράτωρ: (κλητ. ενικού) / (δοτ. πληθυντικού)

ὁ ἄξων: (δοτική ενικού)

ὁ χειμών: (αιτιατική πληθυντικού)

ὁ λιμήν: (γενική ενικού)

τὸ πλήθος: (δοτική ενικού) / (ονομαστ. πληθυντ.)

2. Να σχηματίσετε τις πτώσεις που ζητούνται για κάθε επίθετο.

ὁ βαθύς: (γενική ενικού) / (ονομαστ. πληθ.)

ἡ βαρεῖα: (δοτική ενικού) / (αιτιατ. πληθ.)

ὁ ἀληθής: (αιτιατ. ενικού) / (δοτική πληθ.)

τὸ ἐπιμελής: (κλητική ενικού) / (ονομ. πληθ.)

ὁ σῶφρων: (δοτική ενικού) / (γεν. πληθ.)

3. Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα, όπου χρειάζεται,

τοποθετώντας τα ρήματα στους υπόλοιπους χρόνους (στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και ἔγκλιση).

Ενεστώτας	Παρατατικό	Μέλλων	Αόριστος	Παρακείμενο	Περσυντέλι
	ς			ς	κος

πρεσβεύης

ἐπράττομεν

πείσοιεν

γραψάτω

δεδιωγμένοι ἦτε

πορεύοισθε

παύσονται

κρύψηται

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Μετάφραση

Ένας άνδρας Μάρδος στην καταγωγή είχε επτά παιδιά. Το μικρότερο από αυτά προκαλούσε στα άλλα πολλά κακά. Και αρχικά ο πατέρας προσπαθούσε να το συνετίζει με τα λόγια· επειδή όμως δεν συμμορφωνόταν, τον οδήγησε μπροστά στους δικαστές και επακριβώς τον κατηγορήσε για όσα είχε αποτολμήσει και ζητούσε από τους δικαστές να φονεύσουν το νέο. Εκείνοι εξεπλάγησαν και οδήγησαν και τους δύο ενώπιον του βασιλιά Αρταξέρξη. Και ενώ ο Μάρδος έλεγε τα ίδια, ο βασιλιάς είπε: «Αλήθεια θα έχεις το θάρρος να αντέξεις να θανατωθεί ο γιος σου;». Και εκείνος απάντησε «Βεβαίωτατα! Γιατί και όταν αφαιρώ τις παραφυάδες τις πικρές από τα μαρούλια, καθόλου η μητέρα τους δε λυπάται αλλά ανθίζει περισσότερο και γίνεται γλυκύτερη». Όταν ο Αρταξέρξης άκουσε αυτά, επαίνεσε τον άνδρα και τον έκανε έναν από τους βασιλικούς δικαστές λέγοντας ότι αυτός που διατυπώνει τόσο δίκαιες κρίσεις για τα παιδιά του οπωσδήποτε και στις ξένες υποθέσεις θα είναι δίκαιος δικαστής και αδέκατος και απάλλαξε και το νέο από την τιμωρία απειλώντας τον με θάνατο, αν αποδειχθεί ότι διαπράττει άλλες αδικίες.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μετάφραση

Ενώ οι Πέρσες λεηλατούσαν την Ελλάδα, ο Πausanias, ο στρατηγός των Λακεδαιμονίων, αφού πήρε από τον Ξέρξη πεντακόσια τάλαντα χρυσού, σκόπευε να προδώσει τη Σπάρτη. Κι όταν αποκαλύφτηκε, ο πατέρας του τον καταδίωξε μαζί με άλλους ως το ναό της Χαλκιοίκου Αθηνάς και, αφού έκλεισε με πέτρες τις πόρτες του ναού, τον άφησε να πεθάνει από πείνα· και η μητέρα του και άταφο τον έριξε μακριά· όπως ο Χρυσέρμος εξιστορεί στο δεύτερο βιβλίο των Ιστορικών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Μετάφραση

Στην υπόλοιπη ζωή, λοιπόν, ίσως δε θα μπορούσε κανείς να αποβάλει αυτού του είδους την εύνοια προς γνωστούς και φίλους· γιατί πράγματι ένας καλός άνθρωπος πρέπει να αγαπάει και τους φίλους του και την πατρίδα του και να μισεί τους ίδιους εχθρούς που μισούν οι φίλοι του και να αγαπά τους ίδιους φίλους που αγαπούν και οι φίλοι του· όταν όμως υιοθετεί κανείς το χαρακτήρα του ιστορικού, πρέπει να ξεχάσει όλα αυτά τα παρόμοια πράγματα και πολλές φορές να επαινεί και να τιμά με τους μεγαλύτερους επάιτους τους εχθρούς, όταν οι πράξεις το απαιτούν αυτό, ενώ πολλές φορές να ελέγχει και κατηγορεί κατά τρόπο επονεϊδίστο τους στενούς συγγενείς, όταν τα σφάλματα στις πράξεις τους το υποδεικνύουν. Διότι, όπως ακριβώς, όταν ένας ζωντανός οργανισμός χάσει τα μάτια του, αχρηστεύεται ολοκληρωτικά, έτσι, αν λείψει από την ιστορία η αλήθεια, ό,τι απομένει καταντά ανώφελη διήγησις.

Μετάφραση 3^{ου} παράλληλου κειμένου

Τοιοῦτον λοιπὸν θέλω τὸν συγγραφέα, ἄφοβον, ἀνώτερον ἀμοιβῶν καὶ δῶρων, ἐλεύθερον, φίλον τῆς εὐκρινείας καὶ τῆς ἀληθείας, ὃ ὁποῖος, κατὰ τὸν κωμικόν, νὰ λέγῃ τὰ σῦκα σῦκα καὶ τὴν σκάφην σκάφην· οὔτε εἰς τὸ μῖσος οὔτε εἰς τὴν φιλίαν νὰ χαρίζεται· νὰ μὴ φείδεται ἢ νὰ λυπῆται ἢ νὰ ἐντρέπεται νὰ γράψῃ τὴν ἀλήθειαν ἢ νὰ τὴν ἀποσιωπῆ, διὰ νὰ περιποιηθῆ· νὰ εἶνε ἴσος πρὸς ὅλους δικαστῆς καὶ ἐξ ἴσου φίλος πρὸς ὅλους, ὥστε νὰ μὴ ἀπονέμῃ εἰς κανένα περισσότερον ἀφ' ὃ,τι τοῦ ἀνήκει· νὰ εἶνε ξένος πρὸς τὰ βιβλία του καὶ νὰ μὴ θεωρῆ πατρίδα καμμίαν πόλιν, ἀνεξάρτητος καὶ μὴ ὑποκείμενος εἰς κανένα βασιλέα· νὰ μὴ σκέπτεται δὲ πῶς θὰ φανοῦν εἰς τὸν τάδε καὶ τὸν τάδε ὅσα γράφει, ἀλλὰ νὰ γράφῃ ὃ,τι ἐγίναν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η

Μετάφραση

Αγαπητοί, ας μη γίνουμε αγριότεροι από τα ζώα. Σε εκείνα όλα είναι κοινά και κανένα δεν έχει περισσότερα από τα άλλα· ενώ εσύ, αν και είσαι άνθρωπος, έγινες σκληρότερος από τα ζώα κλείνοντας ερμητικά σε ένα σπίτι όσα τρόφιμα θα αρκούσαν, για να θρέψουν αμέτρητους φτωχούς. Και βέβαια δεν είναι η φύση μας μόνο κοινή αλλά και άλλα περισσότερα· ο ουρανός είναι κοινός και ο ήλιος και η σελήνη και τα αστέρια και ο αέρας και η θάλασσα και η γη και η ζωή και ο θάνατος και τα γηρατειά και η αρρώστια και η υγεία και η ανάγκη τροφής και ρούχων. Πώς, λοιπόν, δεν είναι παράλογο αυτοί που μοιράζονται τόσα πολλά μεταξύ τους στα χρήματα να είναι τόσο πλεονέκτες και να μη διατηρούν την ίδια ισονομία; Διότι ο θάνατος μας απομακρύνει από την απόλαυση, ενώ μας οδηγεί στην τιμωρία. Για να μη συμβεί, λοιπόν, αυτό, ας εφαρμόσουμε στο έπακρο την ελεημοσύνη. Διότι αυτή είναι η βασίλισσα των αρετών, η οποία και θα μας απαλλάξει από την τιμωρία. Ας κάνουμε, λοιπόν, τα περιττά χρήσιμα, αφού παραμερίσουμε τον πολύ πλούτο, και κατά την ημέρα της κρίσεως, ακόμη κι αν έχουμε διαπράξει άπειρα παραπτώματα, ο Θεός θα μας συγχωρέσει.

Παράλληλο κείμενο

Μετάφραση

Ο Χριστός, αν και ήταν πλούσιος, πτώχευσε, για να σπλαχνιζόμαστε και εμείς τους φτωχούς ως αδερφούς του Δημιουργού μας και κριτή. Και ποιο είναι το όφελος της αγάπης για τους πτωχούς; Σε μια δύσκολη περίσταση ο Κύριος θα σώσει αυτόν. Και φανερώνει τις οδύνες της κρίσεως στους αμαρτωλούς και ότι φέρνει πόνους. Θα λυτρώσει ο Κύριος αυτούς που αγαπούν τους φτωχούς. Γιατί τους χρωστάει φιλανθρωπία, όπως αυτός τους χρωστάει ελεημοσύνη, αφού τη δανείστηκε από αυτούς. Και για την περίπτωση του Σολομώντα είπε: αυτός που ελεεί φτωχό δανείζει το Θεό.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7^η

Μετάφραση

Όλοι μας γνωρίζουμε καλά ότι ο Αγησίλαος, όπου πίστευε ότι θα ωφεληθεί την πατρίδα σε κάτι, δεν έπαυε να μοχθεί, δεν απέφευγε τους κινδύνους, δε λυπόταν τα χρήματα και δεν πρόβαλλε ως δικαιολογία ούτε την αδυναμία του σώματος, ούτε τα γηρατειά αλλά θεωρούσε ότι και αυτό είναι έργο του καλού βασιλιά, το να κάνει δηλαδή όσο το δυνατό περισσότερα καλά στους υπηκόους του. Στις μεγαλύτερες ωφέλειες της πατρίδας και αυτό εδώ εγώ συγκαταλέγω, ότι δηλαδή, αν και ήταν ο πιο ισχυρός στην πόλη, φανερά υπηρετούσε σε μεγάλο βαθμό τους νόμους. Γιατί ποιος θα ήθελε να μην υπακούει, όταν έβλεπε το βασιλιά να υπακούει; [...] Αυτός και προς τους πολιτικούς του αντιπάλους

στην πόλη συμπεριφερόταν, όπως ο πατέρας στα παιδιά του. Τους κατηγορούσε δηλαδή από τη μία για τα σφάλματά τους, ενώ από την άλλη τους τιμούσε, εάν έκαναν κάτι καλό, τους παραστεκόταν, αν κάποια συμφορά συνέβαινε, γιατί κανέναν πολίτη δε θεωρούσε εχθρό και ήθελε όλους να τους επαινεί, και θεωρώντας κέρδος να σώζονται όλοι, ενώ ζημιά, αν κάποιος, έστω και ανάξιος, χανόταν.

Παράλληλο κείμενο (σελ. 149)

Μετάφραση

Ήταν κάποιος Απολλοφάνης από την Κύζικο, ο οποίος τύχαινε από παλιά να είναι φίλος από φιλοξενία με το Φαρνάβαζο και έγινε φίλος εκείνην την εποχή με τον Αγησίλαο. Αυτός λοιπόν είπε στον Αγησίλαο ότι νόμιζε ότι θα μπορούσε να φερεί σε αυτόν το Φαρνάβαζο για συνομιλίες σχετικά με τη φιλία. Και αφού τον άκουσε αυτόν και έκαναν συμφωνία και συμμαχία, εμφανίστηκε οδηγώντας το Φαρνάβαζο στο συμφωνημένο τόπο, όπου ο Αγησίλαος και οι τριάντα στρατιώτες που είχε μαζί του περίμεναν καθισμένοι κάτω στο χορτάρι. Και ο Φαρνάβαζος είχε έρθει φορώντας στολή π άξιζε πολύ χρυσάφι. Αφού οι υπηρέτες του τοποθέτησαν κάτω κεντητά μαξιλάρια, πάνω στα οποία θα κάθονταν μαλακά οι Πέρσες, ντράπηκε για τον τρυφηλό τρόπο ζωής του βλέποντας την απλότητα του Αγησιλάου. Κάθισε λοιπόν και αυτός όπως ήταν κατάχαμα. Και πρώτα αντάλλαξαν χαιρετισμό, έπειτα ο Φαρνάβαζος άπλωσε το δεξί του χέρι για χαιρετισμό και ο Αγησίλαος άπλωσε το δικό του. Μετά από αυτό άρχισε να μιλάει ο Φαρνάβαζος. Διότι ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

Μετάφραση

Όποιον τυχόν τολμήσει να χτυπήσει τον πατέρα του ή τη μητέρα του ή τον πατέρα ή τη μητέρα αυτών, πρώτα ο πρώτος τυχών ας βοηθήσει και αν αυτός είναι μέτοικος ή ξένος να καλείται σε τιμητική θέση στους αγώνες, αν βοηθήσει, αν όμως δε βοηθήσει να απελαύνεται για όλη του τη ζωή από τη χώρα· και αν δεν είναι μέτοικος αλλά βοηθήσει, ας επαινείται, ενώ αν δε βοηθήσει, ας επικρίνεται· και αν ένας δούλος βοηθήσει, ας κερδίζει την ελευθερία του, ενώ αν δε βοηθήσει, να μαστιγώνεται με εκατό χτυπήματα. Και αν κάποιος καταδικαστεί για βιαιοπραγία κατά των γονέων του, πρώτα να απελαύνεται για όλη του τη ζωή από την πόλη σε άλλη χώρα και να αποκλείεται από κάθε ιερή τελετή, και, αν γυρίσει από την εξορία, να τιμωρείται με την ποινή του θανάτου. Και εάν κάποιος ελεύθερος φάει μαζί με έναν τέτοιο ή πιει κάτι μαζί του ή έχει οποιαδήποτε άλλη σχέση μαζί του ή συναντώντας τον κάπου έρθει σε επαφή μαζί του με τη θέλησή του, να μη μετέχει σε θρησκευτικές τελετές ούτε να συμμετέχει στην αγορά και γενικά στα θέματα της πόλεως παρά μόνο αφού εξανιστεί.

Παράλληλο κείμενο

Τα παιδιά να υπακούετε στους γονείς σας σύμφωνα με το θέλημα του Κυρίου· διότι αυτό είναι δίκαιο. Τίμα τον πατέρα σου και τη μητέρα σου, που είναι η πρώτη εντολή που περιέχει υπόσχεση, για να ευτυχήσεις και να ζήσεις πολλά χρόνια σε αυτήν τη γη. Και οι πατέρες να μην εξοργίζετε τα παιδιά σας αλλά να τα μεγαλώνετε με παιδεία και νουθεσία Κυρίου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 14^η

«Απρόσκλητοι βοηθοί»

Μετάφραση

Οι Ευβοείς ψαράδες δίνουν στα δελφίνια ίσο μερίδιο από την ψαριά. Και ο τρόπος ψαρέματος είναι ο εξής. Κρεμούν από την πλώρη των πλοιαρίων μικρές κοιλές σχάρες που πάνω τους καίει φωτιά· και είναι διαφανείς, ώστε να προστατεύουν τη φωτιά και να μην κρύβουν το φως. Τα ψάρια, λοιπόν, επειδή φοβούνται τη λάμψη πλησιάζουν επιθυμώντας να μάθουν την αιτία αυτού που τα φοβίζει· έπειτα σαστισμένα κουνιάζουν μπροστά σε κάποιο βράχο όλα μαζί τρέμοντας από το φόβο τους. Και τα δελφίνια που κολυμπούν κοντά, καθώς φοβίζουν τα ψάρια προς τα έξω τα ωθούν και τα εμποδίζουν να ξεφύγουν. Λοιπόν, εκείνα πιεζόμενα από παντού και κατά κάποιο τρόπο περικυκλωμένα συλλαμβάνονται. Και τα δελφίνια πλησιάζουν σαν να απαιτούν το μερίδιο από τον κοινό μόχθο που τους οφείλεται για τα ψάρια που πιάστηκαν και οι αλιείς βέβαια πιστοί και ευγνώμονες αποχωρίζονται για χάρη των συντρόφων τους στο ψάρεμα το μερίδιο που αναλογεί σε αυτούς, αν θέλουν και πάλι να τους συντροφεύουν ως απρόσκλητοι σύμμαχοι.

Παράλληλο κείμενο

Ένας κυβερνήτης πλοίου, όταν είδε μεσοπέλαγα γεραμούς να στρέφονται και να πετούν προς τα πίσω, είδε συγχρόνως ότι εκείνοι απομακρύνθηκαν εξαιτίας της ριπής αντίθετου άνεμου· και αφού έγινε μαθητής των πουλιών, όπως θα μπορούσες να πεις, άλλαξε πορεία στρεφόμενος προς τα πίσω κι έτσι έσωσε το πλοίο. Και αυτό παραδόθηκε στους ανθρώπους ως πρώτο μάθημα που έγινε και συγχρόνως ως διδασκαλία από τα πουλιά σ' αυτούς.

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

I. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι

Φροντίζω: γ' εν. υποτ. ενεστ.

Φονεύω: γ' πληθ. ευκτ. αορ.

Τάπτω: β' πληθ. προστ. παρακ.

ἀγοράζω: α' πλ. Ευκτ. αορ.

βλέπω : β' εν. υπ. Ενεστ.

Θάπτω: α' πληθ. ευκτ. ενεστ.

ἄρχω: γ' πληθ. προστ. παρακ.

δικάζω: β' εν. υποτακτ. Αορ.

ἀλλάττω: γ' εν. ευκτ. αορ.

τρίβω: β' εν. προστ. παρακ.

II. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι

βουλεύομαι: γ' πληθ. ευκτ. Αορ.

Φυλάττομαι: β' εν. υποτ. αορ.

Γράφομαι: γ' εν. υποτ. ενεστ.

Παρασκευάζομαι: γ' εν. ευκτ. αορ.

εὔχομαι: α' πληθ. ευκτ. ενεστ.

ἄρχομαι: γ' πληθ. προστ. παρακ.

κελεύομαι: β' εν. υποτ. ενεστ.

σκέπτομαι : β' πληθ. προστ. παρακ.

γυμνάζομαι: β' εν. προστ. παρακ.

διδάσκομαι: α' πληθ. ευκτ. Αορ.

